Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarının Raporlara Yansıyan Arşiv Faaliyetlerinin Analizi*

An Analysis of Archival Activities of Higher Education Institutions in Türkiye as Reflected in Reports

Turgay KIR
Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, turgaykir@windowslive.com

Bahadır KIR
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, bahadirkir@cumhuriyet.edu.tr

İshak KESKİN
İstanbul Üniversitesi, ishak.keskin@istanbul.edu.tr

Bilgi Yönetimi Dergisi
Cilt: 7 Sayı: 2 Yıl: 2024
https://dergipark.org.tr/tr/pub/by

Hakemli Makaleler

Araştırma Makalesi

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 08.06.2024
Kabul tarihi: 23.09.2024
Yayınlanma tarihi: 31.12.2024

Article Info

Date submitted: 08.06.2024
Date accepted: 23.09.2024
Date published: 31.12.2024

Anahtar Sözcükler

Yükseköğretim Kurumu, İdare Faaliyet Raporu, Kurum İç Değerlendirme Raporu

Keywords

Higher Education Institution, Administration Activity Report, Internal Evaluation Report of the Institution

DOI numarası

10.33721/by.1498207

ORCID

0000-0003-0132-814X (1)
0000-0003-2140-8737 (2)
0000-0003-1611-1330 (3)

Öz

Bu çalışmada Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik gereği, yerine getirmesi gereken arşiv faaliyetleri üzerinden arşivlere bakışının incelenmesi hedeflenmiştir. Nitel yöntemle hazırlanan çalışmada durum çalışması deseni kullanılmış, veri toplama tekniği kapsamında belgesel taramadan yararlanılmış ve veri analiz tekniği olarak da doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. 5018 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri gereği hesap verme sorumluluğu çerçevesinde devlet üniversiteleri her yıl idare faaliyet raporu hazırlayarak yayımlamıştır. Vakıf yükseköğretim kurumları ise her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak kurum iç değerlendirme raporu hazırlamaktadır. Bu çerçevede 2019 yılında yürürlüğe giren Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'te geçen yükümlü kurumlar arasında yer alan yükseköğretim kurumlarının, 2019-2022 yıllarına ait raporlarında belirtilen arşiv aktiviteleri üzerinden arşivlere bakışlarının değerlendirmesi yapılmıştır. Raporları üzerinden arşiv aktiviteleri incelenen yükseköğretim kurumları devlet yükseköğretim kurumları ve vakıf yükseköğretim kurumları şeklinde iki ayrı kategoriye ayrılmıştır. Araştırma sonucunda devlet üniversitelerinin yayımlamış olduğu 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ait idare faaliyet raporlarında arşiv faaliyetlerine yönelik verilen bilgiler, devlet üniversiteleri grubunda altı başlık altında incelenmiştir. Vakıf yükseköğretim kurumlarının ise dört yıla ait kurum iç değerlendirme raporlarında arşiv faaliyetlerine yönelik verilen bilgiler kategorize edilerek kurumlar beş başlık altında incelenmiştir. Çalışmanın önemli bir bulgusu olarak 38'i devlet, 15'i ise vakıf olmak üzere 53 üniversitenin dört yıla ait raporlarında arşiv faaliyetleri ile ilgili bilgilere yer vermedikleri görülmüştür. Araştırmada elde edilen bulgular dikkate alınarak devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarının birçoğunun ilgili mevzuat hükümlerine uymadıkları belirlenmiş, bu noktada arşiv faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için öneriler sunulmuştur. Bu çalışma, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının raporları üzerinden kurumların arşiv faaliyetlerinin irdelenmesi ve raporların eksiksiz bir şekilde kamuoyuna sunulup sunulmadığı noktasında Devlet Arşivleri Başkanlığı İdare Faaliyet Raporlarını ve İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Kamu İç Denetim Genel Raporlarının incelemesi ve kendi konusunda hazırlanan ilk çalışmalardan biridir. Dolayısıyla çalışma, raporlar üzerinden kurumların ve üst kamu iradesinin hangi arşiv faaliyetlerini acil bir iş alanı olarak gördüğü ve hangi arşiv faaliyetlerini de acil kodlu olarak değerlendirmediği yönüyle özgün bir değere sahiptir. Bu araştırma, kendi konusunda yapılan ilk analiz çalışmalarından biri olarak kabul edilebilir.

Abstract

This study aims to examine the perspective of higher education institutions in Türkiye on archives through the archive activities they are required to fulfill in accordance with the Regulation on State Archive Services. The study, which was prepared with the qualitative method, used a case study design, utilized documentary scanning

**Bu makalenin araştırma ve yayın süreci "Araştırma ve Yayın Etiğine" uygun şekilde yürütülmüştür.*

as a data collection technique, and utilized document analysis as a data analysis technique. Within the framework of accountability in accordance with the relevant articles of Law No. 5018, state universities have prepared and published an administrative activity report every year. On the other hand, foundation (private) higher education institutions have prepared and published an internal institutional evaluation report for the previous year every year. Within this framework, the perspective of higher education institutions, which are among the obliged institutions mentioned in the Regulation on State Archive Services, which entered into force in 2019, on archives through the archive activities specified in their reports for the years 2019-2022, has been evaluated. The universities whose archive activities were analyzed in their annual activity reports were divided into two categories: public universities and foundation (private) universities. As a result of the research, the information on archive activities in the administrative activity reports published by state universities for the years 2019, 2020, 2021 and 2022 was analyzed under six headings in the state universities group. The information provided on archive activities in the internal evaluation reports of foundation (private) universities for four years was categorized and these institutions were examined under five headings. As an important finding of the study, it was observed that 53 universities, 38 of which are public and 15 foundation universities, did not include information on archive activities in their reports for four years. Taking into consideration the findings of the research, it has been determined that most of the state and foundation (private) universities did not comply with the relevant legislation provisions and, accordingly, suggestions were presented for the healthy conduct of archive activities. This study differs from other studies in terms of analyzing the activity reports prepared by the operating universities in Türkiye, the Administrative Activity Reports published by the Directorate of State Archives and the Public Internal Audit General Reports of the Internal Audit Coordination Board in the context of archival activities, understanding whether these reports are presented to the public in a complete manner, and being one of the first study on the subject. Therefore, the study has an original value in terms of which archive activities institutions and the upper public will see as urgent work areas and which archive activities they do not consider as urgent. This research can be considered one of the first analytical studies in its field.

1. Giriş

Gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alan Türkiye'de yükseköğrenim çoğunlukla devlet üniversiteleri tarafından sunulmaktadır. Son yıllarda yükseköğrenime olan talep hızla artmış ve artan talebi karşılamak için hükümet tarafından birçok yeni devlet üniversitesi kurulmuştur. 2018 yılında 7141 sayılı Kanun ile kurulan 16 yeni üniversiteyle birlikte sayısı 129'a ulaşan devlet üniversitelerinin kaynaklarıyla ne tür çıktılar ve sonuçlar ürettiklerini kamuoyuna açıklamaları, yani performanslarının hesabını vermeleri gerekmektedir (Demirbaş ve Engin, 2017, s. 61). Bütün bir yıl yapılanların aynası, bir nevi karne mahiyetinde olan (Faaliyet Raporu Hazırlamanın Önemi, b.t.) idare faaliyet raporu (İFR) dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kamu hizmetlerinden yararlananlara hesap vermede kullanılan en kapsamlı araçtır (Demirbaş ve Eroğlu, 2016, s. 575).

Faaliyet raporları 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun (KMYKK) 41. maddesinin birinci fıkrasında: "*Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl faaliyet raporu hazırlanır. Üst yönetici, harcama yetkilileri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak, idaresinin faaliyet sonuçlarını gösteren idare faaliyet raporunu düzenleyerek kamuoyuna açıklar. Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve sosyal güvenlik kurumları, idare faaliyet raporlarının birer örneğini Sayıştaya ve Cumhurbaşkanlığına gönderir.*" şeklinde düzenlenmiştir (KMYKK, 2003, m. 41). KMYKK kapsamında yer alan diğer genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri gibi devlet üniversiteleri de Kanun'un amir hükümleri gereği her yıl İFR hazırlayarak kamuoyuna açıklamak zorundadır.[1]

Türkiye'de kurulu 208 yükseköğretim kurumundan[2] 79'u vakıf yükseköğretim kurumudur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 130. maddesine göre vakıf yükseköğretim kurumları (üniversiteler ve

[1] *KMYKK'nın "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası; "Bu Kanun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrolünü kapsar." şeklinde iken KMYKK'nın "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ise; "Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri: Bu Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerini," şeklindedir (KMYKK, 2003). Yani devlet yükseköğretim kurumları (üniversiteler) KMYKK'ya ekli II sayılı cetvelde yer alan kamu idareleri arasında yer almakta olup Kanun kapsamındadırlar. Faaliyet raporlarında yer alacak hususlar, raporların hazırlanması, ilgili idarelere verilmesi, kamuoyuna açıklanması ve bu işlemlere ilişkin süreler ile diğer usûl ve esaslar Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile hüküm altına alınmıştır (Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 2021).*

[2] *2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yükseköğretim kurumları: "Üniversite ile yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile bir üniversite veya*

meslek yüksekokulları) kamu tüzel kişiliğine sahiptir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982, m. 130). Kamu tüzel kişiliğine haiz olmakla birlikte KMYKK kapsamında yer almayan vakıf yükseköğretim kurumlarının İFR düzenlemek gibi bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Vakıf yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri gereğince her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak eğitim-öğretim, araştırma ve toplumsal katkı faaliyetleri ile idari hizmetlerini kapsayacak şekilde hazırlayacakları kurum iç değerlendirme raporunu (KİDR)[3] kamuoyu ile paylaşmak zorundadır (Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği, 2018).

Devlet üniversiteleri tarafından hazırlanan İFR'ler ve vakıf yükseköğretim kurumları tarafından hazırlanan KİDR'ler idari hizmetleri kapsayacak şekilde hazırlanmak zorundadır. Bu idari hizmetlerden biri de arşiv hizmetleridir. "*Geçmişi çok eskilere dayanan, bilginin birikimli olarak nakledilmesine olanak tanıyan ilkel ve modern tüm girişimleri kapsayan ve çoğu kez bu isimle anılmasa bile düzenli olarak sürdürülen bir iş ve işlem dizgesidir.*" (Rukancı, Anameriç ve Başar, 2021, s. 33) şeklinde tanımlanan arşivcilik hizmet ve faaliyetleri, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik (DAHY)[4] gereği devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarının yerine getirmesi gereken hizmet ve faaliyetlerdir[5].

DAHY kamu kurum ve kuruluşlarının iş ve işlemleri neticesinde oluşan belgelerin belge yaşam döngüsünün her aşamasına yönelik sorumluluklarını tanımlamıştır. Bu araştırma; yükseköğretim kurumlarının, hesap verebilirlik aracı olarak değerlendirilen İFR ve KİDR aracılığıyla kayılt altına aldıkları DAHY kapsamındaki arşiv hizmet ve faaliyetleri ile ilgili sorumluluklarını yerine getirip getirmediklerini incelemiştir. Araştırmanın temel sorusu ise "Türkiye'deki yükseköğretim kurumları, Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in getirdiği arşiv faaliyeti sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmiş midir?" şeklindedir.

2. Yükseköğretim Kurumlarında Belge Yönetimi ve Arşiv

Yükseköğretim kurumlarında belge yönetimi ve arşiv konusunda hem Türkiye'de hem de dünyada şimdiye kadar çok sayıda araştırma yapılmıştır (Maher, 1992; Brown ve Yakel, 1996; Külcü, 1998; Pamuk, 2001; Kaczmarek, 2006; Özdemirci, 2007; Özdemirci, Torunlar ve Saraç, 2009; Pamuk, 2009; Purcell, 2012; Khumalo ve Chigariro, 2017; Ataman, 2018; Society of American Archivists, 2023). Bu araştırmalar üniversitelerde belge ve arşiv yönetimi konusuna hem teorik hem de pratik bakımlardan açıklama getirmeye çalışmıştır.

Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip olan, yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan, bilim ve bilgi üreten, fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kurum ve alt birimlerden oluşan yükseköğretim kurumları, üstlendikleri sorumlulukların ve icra ettikleri faaliyetlerin bir sonucu olarak belgeler üretmekte olup (DAB, b.t.) üretilen belgelerin diğer kamu kurum ve kuruluşlarında üretilen belgelerden bir farkı bulunmamaktadır (Ataman, 2018, s. 20).

---

yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın ve kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır." (Yükseköğretim Kanunu, 1981, m. 3) şeklinde tanımlanmıştır. Çalışmanın vakıf meslek yüksekokullarını da kapsaması hasebiyle genel bir ifade olarak "yükseköğretim kurumu" terimi tercih edilerek kullanılmıştır. Devlet yükseköğretim kurumlarının "üniversite" olarak kurulması ve bu adı taşımaları sebebiyle ilgili kısımlarda "devlet üniversiteleri" terimi kullanılmıştır. Bir devlet üniversitesi olan İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü "enstitü" adı ile kurulmuş olsada yüksekokul, fakülte ve enstitü akademik birimlerine sahip bir üniversitedir.

[3] *Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının (r) bendinde KİDR; "Yükseköğretim kurumunun; eğitim-öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı faaliyetleri ile idari hizmetlerine ilişkin kalite güvencesi süreçlerini izlemek amacıyla yükseköğretim kurumu tarafından her yıl bir önceki yıla ilişkin hazırlanan raporu," şeklinde tanımlanmaktadır (Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği, 2018, m. 3).*

[4] *16 Mayıs 1988 tarihli ve 19818 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, 18 Ekim 2019 tarihli ve 30922 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 32. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.*

[5] *Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesi; "Bu Yönetmelik, 11 sayılı Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci maddesinde belirtilen kurum ve kuruluşları kapsar." şeklindedir (Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, 2019, m. 2). Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Kapsam" başlıklı 2. maddesi ise; "Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı hariç olmak üzere 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli cetvellerde yer alan kamu idarelerini, Genelkurmay Başkanlığını, Kuvvet Komutanlıklarını, mahalli idareler (köyler hariç) ve bunların bağlı kuruluşlarını, kamu tüzel kişiliğini haiz diğer kurum, kuruluş, enstitü, teşebbüs, teşekkül, birlik, fon gibi adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarını, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını, vergi muafiyeti tanınan vakıfları ve kamu yararına çalışan dernekleri kapsar." (Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018, m. 2) şeklinde olup Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin hangi kurumları kapsadığı madde metninde yer almaktadır ki devlet ve vakıf yükseköğretim kurumları ilgili Kararname ve Yönetmelik kapsamındadır.*

Yükseköğretim kurumlarında; ister idari faaliyetler sırasında üretilen bilgi, isterse öğrenim süreçleri ve yapılan araştırmalarla elde edilen sonuçlar açısından düşünülsün, işleme ait sürecin tüm safhaları belgelendirilmekte ve kayıt altına alınmaktadır. Bir diğer açıdan bakıldığında ise yükseköğretim kurumları sertifika ve diploma veren kurumlar olduğundan verilen eğitimin ve eğitim-öğretime dair geriye dönük tüm işlemlerin belgelenebilir olması ve saklanması gerekmektedir. Yükseköğretim kurumlarının bir diğer faaliyet alanının araştırma ve inceleme olması da bu alanda yapılan çalışmalar sonucu üretilen belgelerin belirli bir standartta üretilmesini, dosyalanmasını, saklanmasını ve tasfiyesi edilmesini gerekli kılmaktadır[6].

Bütün kurumlarda olduğu gibi yükseköğretim kurumlarının da ürettikleri bilgi ve belgeyi yönetmesi gerekmektedir. Yükseköğretim kurumlarının birer bilim merkezi olması, elde edilen bilgi ve uzmanlıkların belgelendirilmesinin sağlanması, üretilen bilgi ve belgelerin küresel düzeyde kullanılma durumu bu kurumlarda belge yönetimini zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk yükseköğretim kurumlarında üretilen hemen hemen her bir bilgi ve belgenin referans özellikler taşımasından yani yükseköğretim kurumlarının yaptığı işin niteliğinden kaynaklanmaktadır (Ataman, 2018, s. 20-21).

Belge, dosya, seri, fon ve arşiv zincirinde, zincirin son halkasını oluşturmakta olan arşivler esasen belgeleri ve kayıtları korumak için vardır (Lindsey, 2014). Yükseköğretim kurumlarının arşivleri de, kurum ile ilgili tarihi kayıtları ve materyali toplayan, koruyan ve bunlara erişim sağlayan özel depolardır. Bu arşivler; idari kayıtlar, akademik birim belgeleri, öğrenci yayınları, yıllıklar, fotoğraflar, görsel-işitsel materyaller ve kurumsal eserler gibi çeşitli materyalleri barındırmaktadır (Ashıkuzzaman, 2016).

Yükseköğretim kurumları arşivleri akademik topluluk içinde; kurumun kurumsal hafızasını ve mirasını korumak, büyümesini, başarılarını ve eğitim ve araştırmaya katkılarını belgelemek, aynı zamanda bilimsel araştırmaları desteklemek ve çeşitli disiplinlerdeki akademik çalışmalar için temel materyal sağlamak gibi birçok önemli işleve hizmet etmektedir. Ayrıca yükseköğretim kurumları arşivleri, idari kayıtları koruyarak ve erişilebilir hâle getirerek şeffaflığı ve hesap verebilirliği teşvik eder. Yükseköğretim kurumları arşivleri; akademik kurumların tarihini, kültürünü ve entelektüel başarılarını keşfetmekle ilgilenen öğrenciler, mezunlar, öğretim elemanları ve araştırmacılar için de çok değerli kaynaklardır (Ashıkuzzaman, 2016).

3. Araştırmanın Yöntemi

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışma, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının (YÖK) internet sitesinde (https://www.yok.gov.tr/) "Üniversiteler" sekmesi altında yer verilen 208 yükseköğretim kurumundan faaliyetlerine başlamamış olan (Anka Teknoloji Üniversitesi, Türkiye Uluslararası İslam, Bilim ve Teknoloji Üniversitesi ve Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi) 3 yükseköğretim kurumunun çalışma kapsamı dışında bırakılması ile 205 yükseköğretim kurumu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yani çalışmanın evreni 205 yükseköğretim kurumundan oluşmaktadır. DAHY'ın yayımlanarak yürürlüğe girdiği 2019 yılından başlanarak 2020, 2021 ve son olarak 2022 yılı çalışmada baz alınmıştır. Devlet yükseköğretim kurumlarının 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılı İFR'leri, vakıf yükseköğretim kurumlarının ise söz konusu dört yıla ilişkin KİDR'leri çalışma kapsamında incelenmiştir. 78 vakıf yükseköğretim kurumunun çok azının İFR yayımladığı (Çağ Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul Beykent Üniversitesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, KTO Karatay Üniversitesi) görülmüş ve yayımlanan raporların yıl bazlı değil aksine eğitim-öğretim dönemini kapsayacak şekilde yayımlanması sebebiyle vakıf yükseköğretim kurumlarının KİDR'leri ele alınmıştır. Devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarına ait raporlar incelenirken kurumların DAHY kapsamında arşiv faaliyetlerine

[6] *2023 yılında Devlet Arşivleri Başkanlığı tarafından revize edilerek Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına iletilen "Yükseköğretim Üst Kuruluşları ve Yükseköğretim Kurumları Saklama Süreli Standart Dosya Planı V.4" 10.11.2023 tarihli ve E-36054236-805.01.01-74602 sayılı yazı ile tüm yükseköğretim kurumlarına gönderilerek 02.01.2024 tarihinden itibaren uygulamaya konulması istenilmiştir. Saklama Süreli Standart Dosya Planı belgelerin dosyalanması, saklanması ve tasfiyesi amacıyla kullanılmaktadır. Belge ve arşiv yönetimlerinde dosya planlarının ve saklama planlarının önemli bir yeri bulunmaktadır. TS 13298'e göre; dosya planı ile sisteme dâhil edilen her bir belge, dosya/klasör ve serileri için saklama planında bir saklama süresi tanımlanmalıdır ki TS 13298'e göre saklama süresi 1-100 yıl olarak belirtilmelidir (Yükseköğretim Üst Kuruluşları ve Yükseköğretim Kurumları Saklama Süreli Standart Dosya Planı V.4, 2023, s. 1).*

dair sorumluluklarının yerine getirilip getirilmediği incelenmiştir[7]. Ayrıca söz konusu yıllara ait İç Denetim Koordinasyon Kurulunun (İDKK) Kamu İç Denetim Genel Raporları (KİDGR) ve Devlet Arşivleri Başkanlığının (DAB) İFR'leri de yükseköğretim kurumlarının arşiv faaliyetlerini eksiksiz bir şekilde kendi raporlarına yansıtıp yansıtmadıkları noktasında değerlendirmek amacıyla incelenmiştir[8].

3.2. Veri Toplama Yöntemi ve Sınırlılıklar

205 yükseköğretim kurumunun, DAB'ın, İDKK'nın ve son olarak Yükseköğretim Kalite Kurulunun (YÖKAK) kurumsal internet sitelerinde yapılan taramalar neticesinde İFR'ler, KİDGR'ler ve KİDR'ler indirilerek bilgisayarda klasörlenmiştir. Ardından raporlarda arşiv faaliyetlerinden bahsedilen ilgili kısımlara ulaşması hedefi ile ilk olarak tüm raporlarda tek tek; "arşiv", "belge", "eğitim", "standart", "27001"[9], "13298", "13212", "11799"[10] kelimeleri/sayıları taranmış daha sonra ise raporlar detaylı incelenmiştir. Raporlarda arşiv faaliyetlerine yer verilen ilgili kısım veya kısımlara ulaşılması sonrası DAHY gereği kurumların kendilerine yüklenilen sorumluluklarını yerine getirip getirmedikleri sorgulanmıştır. Çalışmada DAHY'ın yeni versiyonunun 2019[11] yılında yayımlanarak yürürlüğe girmesi hasebiyle 2019 yılı ve devam eden 2020, 2021 ve 2022 yılına ait İFR'ler, KİDGR'ler ve KİDR'ler incelenmiştir[12]. Yani çalışma 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılları (toplam dört yıl) ile sınırlandırılmıştır. 2023 ve 2024 yılına ait veriler ise çalışmanın yazılmaya başlandığı 2023 yılı Haziran ayında henüz yayımlanmadığından çalışma kapsamının dışında tutulmuştur.

4. Bulgular ve Bulguların Değerlendirilmesi

DAHY biri geçici madde olmak üzere toplam da 36 maddeden oluşmaktadır. Altı bölümde düzenlenen DAHY'ın ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve son olarak altıncı bölümünde yükümlülerine yüklenen sorumluluklar yer almaktadır.

Bulgular başlığı altında; "idare faaliyet raporlarında arşiv konusu" ve "kurum iç değerlendirme raporlarında arşiv konusu" şeklinde iki ayrı ana başlıklandırma yapılmıştır. İlk başlık altında yer alan kurumlar altı grupta, ikinci başlık altında yer alan kurumlar ise beş grupta incelenmiştir. Bu şekilde bir konusal gruplandırmanın DAHY'a göre yapılmamasında, DAHY'ta belirtilen konuların fazla olması ve bu nedenle çalışmanın bir makale hacmini aşacağı endişesi etkili olmuştur. Bunun yerine, bir tablo hazırlanması ve böylelikle DAHY'ta belirtilen konuların raporlarda yer alıp/almadığı gösterilmeye çalışılmıştır (bkz. Tablo1).

DAHY'ın 26. maddesi gereği yükümlüler yıl içerisindeki belge yönetimi ve arşiv faaliyetleri ile ilgili bilgileri müteakip takvim yılının Ocak ayında DAB'a bildirmekle yükümlüdürler. Bildirim

---

[7] *Çalışmada DAHY'ın yükümlüleri arasında yer alan yükseköğretim kurumlarının DAHY kapsamında arşiv faaliyetlerine dair sorumluluklarını yerine getirip getirmedikleri incelenmiştir. Ancak, örneğin DAHY'ın "Belgelerin dijitalleştirilmesi" başlıklı 23. maddesinin sekizinci fıkrası; "Belgelerin dijitalleştirilmesi, Başkanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre yerine getirilir." şeklindedir (DAHY, 2019, m. 23). DAHY kapsamındaki sorumlulukların daha net açıklanması amacıyla ilgili yasal düzenlemelere de çalışmada yer verilmiştir. (Arşivlerde Gerçekleştirilecek Dijitalleştirme Faaliyetlerine Yönelik Usul ve Esaslar, Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2008/16 sayılı ve "Elektronik Belge Standartları" konulu Başbakanlık Genelgesi gibi).*

[8] *DAHY'ın 25. maddesi gereği olarak yükümlülerin belge yönetimi ve arşiv hizmetlerinin yürürlükteki mevzuat ve düzenlemelere uygunluğunu DAB denetlemektedir. Bu sebeple DAB İFR'lerinde devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarına yer vermektedir. DAB'ın İFR'lerinde geçen yükseköğretim kurumları çalışmada ele alınmıştır. Kamu idareleri tarafından hazırlanan iç denetim raporlarının konsolide edilmesi sonucu oluşan KİDGR'ler de vakıf yükseköğretim kurumları yer almamaktadır. Bu sebeple KİDGR'lerde yer alan devlet üniversiteleri ile ilgili bilgiler çalışmada ele alınmıştır.*

[9] *"27001" DAHY'ta geçmemektedir. DAHY'ta Elektronik Belge Yönetim Sisteminden (EBYS) bahsedilmektedir ki EBYS ile birlikte yükseköğretim kurumlarının ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sürecine geçmeleri istenilmiştir. Birbirini tamamlar nitelikte olması sebebiyle ve konunun önemine binanen tarama yapılmıştır.*

[10] *"11799" DAHY'ta geçmemektedir. DAHY'ta TS13212 numaralı "Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi" standardına yer verilmiştir. Ancak TS13212 standardı 2022 yılında iptal edilmiş ve yerine TS ISO 11799:2022 standardı geçmiştir. Bu sebeple raporlarda "11799" da taranmıştır.*

[11] *DAHY'ın eski versiyonun yükümlüleri arasında yükseköğretim kurumlarının da yer alması ve DAHY'ın eski versiyonun da yeni versiyon gibi yükümlülerine arşiv hizmetleri noktasında birçok sorumluluk yüklemesi sebebiyle 2019 yılı çalışma kapsamına dahil edilmiştir. Ayrıca kurumların, idare faaliyet raporlarını zaten bir sonraki yılın ilerleyen zamanlarında yani 2020 yılının ilerleyen zamanlarında yayımlamaları ve yine belge yönetimi ve arşiv hizmetleri faaliyet raporlarını bir sonraki yılın Ocak ayında DAB'a göndermeleri gerektiği nedeniyle, 2019 yılı faaliyet raporlarını 18 Ekim 2019 tarihli yeni Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'e göre hazırlamış olmaları gerekir.*

[12] *"Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarının Raporlara Yansıyan Arşiv Faaliyetlerinin Analizi" isimli bu çalışmanın yazımına 2023 yılında başlanılmıştır. Kurumların 2022 yılında gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerini 2023 yılı içinde raporlaştırmaları (yayımlayarak kamuoyu ile paylaşmaları) sebebiyle en son olarak 2022 yılı raporları çalışmaya dâhil edilmiştir. İçinde bulunduğumuz 2024 yılı faaliyetleri 2025 yılında raporlaştırılacağı için de 2024 yılı doğal olarak çalışmaya dâhil edilememiştir.*

yükümlülüğü noktasında raporlarında bilgi veren iki yükseköğretim kurumu (Ankara Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi) olduğu görülmüştür. DAHY'ın 16. maddesi gereği olarak yükümlülerin kurum arşivi veya merkezi arşivlerde yapılacak ayıklama işlemlerini müteakip, saklama planında arşiv belgesi olarak değerlendirilen belgeleri DAB'a devredilmek üzere ayırmaları gerekmektedir. Devir işlemi noktasında raporlarında bilgi veren iki yükseköğretim kurumu (Çankaya Üniversitesi ve İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi) olduğu görülmüştür. DAHY'ın 19. maddesi gereği olarak yükümlülerin Ayıklama ve İmha Komisyonu oluşturmaları gerekmektedir. Söz konusu komisyon hakkında raporlarında bilgi veren iki yükseköğretim kurumu (Boğaziçi Üniversitesi ve İzmir Tınaztepe Üniversitesi) olduğu görülmüştür. Yukarıda yer vermiş olduğumuz bulgular yükseköğretim kurumlarının raporlarından elde edilen ve DAHY kapsamında yer alan sorumluluklardır. Ancak daha öncede belirtmiş olduğumuz üzere tüm sorumluluklar makale hacmini aşacağı için gruplandırılmamış ve sonuç kısmında da değerlendirilmemiştir. Raporlarında arşiv faaliyetleri ile ilgili detaylı bilgiler veren kurumlar çalışma ekinde yer alan eklerde gösterilmiştir. Ankara Üniversitesi İFR'lerinde arşiv faaliyetleri noktasında en detaylı bilgiyi veren üniversitedir. Çalışma ekine Ankara Üniversitesinin tüm arşiv faaliyetleri de makale hacmini aşacağı endişesi ile dâhil edilmemiştir.

Fiilen eğitim-öğretim hizmeti veren 127 devlet yükseköğretim kurumu ve 78 vakıf yükseköğretim kurumu olmak üzere toplam 205 yükseköğretim kurumu üzerinde gerçekleştirilen çalışmada ilk olarak 127 devlet yükseköğretim kurumunun dört yıla ait İFR'leri ele alınarak incelenmiştir. Ardından KİDR'lere göre arşiv faaliyetleri konusu değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Tablo 1

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in Yükümlülerine Yüklemiş Olduğu Sorumluluklar

İKİNCİ BÖLÜM / Belgelerin Korunması, Belge Yöneticileri, Belgelerin Gizliliği ve Yararlanma ile Arşivlerin Oluşturulması	
İşlem türü	**Raporlarda yer verilip/verilmediği**
Belgelerin korunması (Md. 5)	+
Belge yöneticileri ve arşiv personeli (Md. 6)	+
Belgelerin gizliliği ve gizliliğin kaldırılması (Md. 7)	-
Arşivlerden yararlanma (Md. 8)	-
Arşivlerin oluşturulması (Md. 9)	+
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM / Dosyalama İşlemleri	
İşlem türü	**Raporlarda yer verilip/verilmediği**
Belgelere dosya kodu verilmesi (Md. 10)	-
Belgelerin dosyalanması (Md. 11)	-
Dosya etiketi (Md. 12)	-
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM / Belge Devir İşlemleri	
İşlem türü	**Raporlarda yer verilip/verilmediği**
Arşivlere devredilecek belgelerin hazırlanması (Md. 13)	-
Belgelerin arşivlere devri (Md. 14)	-
Arşivlerde düzenleme (Md. 15)	-
Başkanlığa devredilecek arşiv belgelerinin hazırlanması ve teslimi (Md. 16)	+
BEŞİNCİ BÖLÜM / Ayıklama ve İmha İşlemleri	
Sorumluluğun türü	**Raporlarda yer verilip/verilmediği**
Kurum arşivi ve merkezi arşivlerde ayıklama ve imha (Md. 17)	-
Ayıklama işlemine tabi tutulmayacak belgeler (Md. 18)	-

Ayıklama ve İmha Komisyonlarının oluşturulması (Md. 19)	+
Ayıklama ve İmha Komisyonlarının çalışma esasları (Md. 20)	-
İmha listelerinin düzenlenmesi ve kesinlik kazanması (Md. 21)	-
İmha şekilleri (Md. 22)	-
ALTINCI BÖLÜM / Çeşitli, Geçici ve Son Hükümler	
İşlem türü	**Raporlarda yer verilip/verilmediği**
Belgelerin dijitalleştirilmesi (Md. 23)	+
Dosya planları ve saklama planları (Md. 24)	-
Denetim (Md. 25)	+
Belge yönetimi ve arşiv hizmetleri faaliyet raporları (Md. 26)	+
Özel arşivlerin yurt dışına izinsiz çıkarılamayacağı (Md. 28)	-
Tereddütlerin giderilmesi ve iş birliği (Md. 29)	-
Yönerge (Md. 33)	+
Osmanlıca arşiv belgelerinin devri (Geçici Madde 1)	-

Tabloda belirtilen sorumluluklara raporlarda yer verilmiş ise (+) işareti ile gösterilirken bilgiye rastlanılmamış ise (-) işareti ile gösterilmiştir.

4.1. İdare Faaliyet Raporlarında Arşiv Konusu

Üst yönetici tarafından hazırlanan İFR kamuoyuna açıklanmakta ve ilgili idarenin internet sitesinde yayımlanmaktadır (KMYKK, 2003; Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 2021). Yayımlanan İFR'lere, devlet üniversitelerinin internet sitelerinin taranması neticesinde ulaşılmıştır. Kamuda hesap verme sorumluluğunun ve şeffaflığın temel dokümanlarından biri olan İFR'lere ulaşılması sonrası İFR'lerdeki arşiv faaliyetleri ile ilgili verilen bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bilgiler sonrası 127 devlet üniversitesinin belge yönetimi ve arşiv faaliyetleri tarafımızdan altı gruba ayrılmıştır. Söz konusu gruplar şunlardır:

1) İdare faaliyet raporlarında arşiv hizmetleri ile ilgili bilgilerin yer almadığı devlet üniversiteleri.

2) İdare faaliyet raporlarında sadece arşiv sayısı/alanı ile ilgili bilgilere yer veren devlet üniversiteleri.

3) İdare faaliyet raporlarında sadece ISO 27001 bilgi güvenliği yönetim sistemi (BGYS) hakkında bilgilere yer veren devlet üniversiteleri.

4) İdare faaliyet raporlarında sadece arşiv eğitimi ile ilgili bilgilere yer veren devlet üniversiteleri.

5) İdare faaliyet raporlarında arşiv sayısı/alanı, arşiv eğitimi ve ISO 27001 BGYS ile ilgili bilgilere yer veren devlet üniversiteleri.

6) İdare faaliyet raporlarında daha detaylı bilgilere yer veren veya diğer gruplandırmalar içinde yer alamayan devlet üniversiteleri.

4.1.1. İdare Faaliyet Raporlarında Arşiv Hizmetleri İle İlgili Bilgilerin Yer Almadığı Devlet Üniversiteleri

Altı gruba ayrılan devlet üniversitelerinden ilk grupta 38 üniversite yer almaktadır. Tablo 2'de dört yıla ait İFR'lerinde DAHY gereği yerine getirmesi gereken arşiv faaliyetleri ile ilgili bilgilerin yer almadığı üniversiteler sıralanmıştır. Söz konusu üniversiteler 127 devlet üniversitesinin neredeyse %30'unu (%29,92), toplam yükseköğretim kurumlarının ise (205) %18'ini (%18,53) oluşturmaktadır.

Tablo 2

2019-2020-2021-2022 Yılları İFR'lerinde Arşiv Hizmetleri İle İlgili Bilgilere Yer Vermeyen Devlet Üniversiteleri

Üniversite	Üniversite	Üniversite	Üniversite
Abdullah Gül Üniversitesi	Çukurova Üniversitesi	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Ege Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi	Selçuk Üniversitesi
Akdeniz Üniversitesi	Erciyes Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi[13]	Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Giresun Üniversitesi	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Türk-Alman Üniversitesi
Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi	Hacettepe Üniversitesi	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Batman Üniversitesi	Hakkari Üniversitesi	Mersin Üniversitesi	Yalova Üniversitesi
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Yozgat Bozok Üniversitesi
Bursa Teknik Üniversitesi	İnönü Üniversitesi	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	
Çankırı Karatekin Üniversitesi	İskenderun Teknik Üniversitesi	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	

Tablo 2'de sıralanan üniversiteler dört yıla ait İFR'lerinde arşiv faaliyetleri ile ilgili hiçbir bilgiye yer vermemesine karşın söz konusu yıllara ait DAB'ın İFR'leri ve İDKK'nın KİDGR'leri de karşılaştırma yapmak amacıyla incelenmiştir.

Kamuda iç denetim alanında merkezi uyumlaştırma görev ve fonksiyonu KMYKK'nın 67. maddesinde sayılan görevler kapsamında Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı İDKK tarafından yerine getirilmektedir. KMYKK'nın 67. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde, İDKK'nın, kamu idareleri tarafından hazırlanarak gönderilen iç denetim raporlarını değerlendirip sonuçlarını konsolide ederek hazırlayacağı iç denetim genel raporunu, yıllık olarak Hazine ve Maliye Bakanı'na sunacağı ve aynı zamanda kamuoyuna açıklayacağı hüküm altına alınmıştır (İDKK, 2021, s. 1-6). İDKK ve iç denetim birimlerinin 2019 yılındaki faaliyetlerine ilişkin hazırlanan 2019 yılı KİDGR, Kurul internet sitesinde yayımlanmıştır. Hacettepe Üniversitesi 2019 yılı KİDGR'de yer almaktadır. Hacettepe Üniversitesi İç Denetim Birimi; Personel Daire Başkanlığı, Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Birimi Yönetim Kurulu Başkanlığı ve Sosyal Bilimler Enstitüsünü, "Dosyalama ve Arşivleme İşlemleri" yönünden denetime tabi tutmuştur. Denetime ilişkin bilgiler Hacettepe Üniversitesinin 2019 yılı İFR'sinde ayrıca yer almasına karşın, İFR'de genel olarak arşiv hizmetleri ile ilgili bilgilere yer verilmemiştir. Ayrıca Hacettepe Üniversitesi 2019 yılı KİDGR'ye göre "Bilgi Yönetimi ve Bilgi Güvenliği eBelge-eArşiv-eDevlet-Bulut Bilişim-Büyük Veri-Yapay Zekâ Sempozyumu"na katılmıştır (İDKK, 2020, s. 65-112).

2021 yılı KİDGR'ye göre Hacettepe Üniversitesi Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı "Dosyalama ve Arşivleme İşlemleri" yönünden İç Denetim Birimi tarafından denetime tabi tutulmuştur. Denetime ilişkin bilgiler Hacettepe Üniversitesinin 2021 yılı İFR'sinde yer almasına karşın, İFR'de genel olarak arşiv hizmetleri ile ilgili bilgilere yer verilmemiştir (İDKK, 2022, s. 80).

2022 yılı KİDGR'de Abdullah Gül Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi yer almaktadır. İlgili üniversiteler 2022 yılı içinde kurum içinden veya kurum dışından ISO/IEC 27001 bilgi güvenliği eğitimi düzenlemişlerdir (İDKK, 2023, s. 119-143).

[13] *Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi 2021 yılı İFR'sinde, idare teşkilat yapısında; EBYS Koordinatörlüğü, Belge Yönetim Şube Müdürlüğü ve Genel Arşiv birimine yer vermesine karşın ilgili idari birimler hakkında hiçbir bilgiye rastlanılmamıştır.*

Tablo 3

2022 Yılı KİDGR'de Yer Alan Üniversiteler

Üniversite	Sağlanan Eğitim
Abdullah Gül Üniversitesi	Information Security Management System Auditor/Lead Auditor Course (Based on ISO/IEC 27001:2013) (Kurum Dışından Sağlanan Eğitimler)
	ISO/IEC 27001 BGYS'deki Değişiklikler Neler Getirecek? (Kurum Dışından Sağlanan Eğitimler)
Çankırı Karatekin Üniversitesi	ISO/IEC 27001:2017 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Baş Denetçi Eğitimi (Kurum Dışından Sağlanan Eğitimler)
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Information Security Management System Auditor / Lead Auditor Course - Based on ISO/ IEC 27001:2013 (Kurum İçinden Sağlanan Eğitimler)

DAB'ın 2019 yılı İFR'sine bakıldığında; yükseköğretim kurumlarının faaliyetleri sonucunda teşekkül eden belgelerden Türk milletinin geleceğine tarihi, siyasî, sosyal, hukukî ve teknik değer olarak intikal etmesi gereken arşiv belgelerinin; muhafazası, düzenlenmesi ve araştırmacılar ile vatandaşların hizmetine sunulması amacıyla arşivcilik metodolojisine ve yürürlükteki mevzuat hükümlerine uygun olarak DAB çatısı altında toplanması gerektiği görülmektedir. Bu çerçevede Selçuk Üniversitesi gerekli belge devir-teslim işlemlerini gerçekleştirmiştir (DAB, 2020, s. 48-49). DAB yükseköğretim kurumlarının her seviyeden çalışanları için belge yönetimi, arşivcilik iş ve işlemleri ile uygulamaları alanında farkındalıklarını ve iş yapabilirliklerini geliştirmek, iyileştirmek maksadıyla eğitim programları düzenlenmekte olup Çankırı Karatekin Üniversitesinin talebi doğrultusunda ilgili üniversitede DAB tarafından eğitim ve tanıtım faaliyeti düzenlenmiştir (DAB, 2020, s. 49).

Ülkemizde tarih bilincinin oluşturulması, arşivcilik mesleğinin geliştirilmesi ve arşiv alanında eğitim gören öğrencilerin uygulama yapabilmeleri amacıyla DAB ile İstanbul Üniversitesi arasında 2019 yılında uygulamalı eğitim protokolü yapılmıştır (DAB, 2020, s. 63).

4.1.2. İdare Faaliyet Raporlarında Sadece Arşiv Sayısı/Alanı İle İlgili Bilgilere Yer Veren Devlet Üniversiteleri

DAHY'ın "*Arşivlerin oluşturulması*" başlıklı 9. maddesinin birinci ve ikinci fıkrası; "*Yükümlüler; merkez teşkilatında "Kurum Arşivi", taşra, bölge ve yurt dışı teşkilatlarında ise "Merkezi Arşiv"ler kurmakla yükümlüdür. Birimler, ihtiyaç halinde güncelliğini kaybetmemiş olarak aktif bir biçimde ve günlük iş akışı içerisinde kullanılan belgelerin belirli bir süre muhafaza edileceği birim arşivlerini oluşturabilir.*" şeklindedir (DAHY, 2019, m. 9). Görüleceği üzere yükseköğretim kurumları kurum arşivi ve merkezi arşiv kurmakla yükümlü iken birim arşivlerinin oluşturulması ise ihtiyaridir. Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Birim ve idare faaliyet raporlarının kapsamı*" başlıklı 26. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi; "*Genel bilgiler: Bu bölümde, idarenin misyonu, vizyonu, teşkilat yapısı, mevzuatı, sunulan hizmetleri, insan kaynakları ve fiziki kaynakları ile yönetim ve iç kontrol sistemine ilişkin bilgilere yer verilir.*" şeklindedir (Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 2021, m. 26). YÖK'ün, üniversiteler tarafından hazırlanacak faaliyet raporlarında uygulama birliğini sağlamak amacıyla yayımladığı Yükseköğretim Kurumları Faaliyet Raporu Hazırlama Rehberi'nin "*1- Fiziksel Yapı*" başlığının altında yer alan "*1.5- Arşiv Alanları*" başlığı içerisinde "*Arşiv Sayısı: ... Adet*" ve "*Arşiv Alanı: ... m2*" bilgilerine de yer verilmiştir (YÖK, b.t.). Kısacası üniversitelerin İFR'lerinde fiziksel yapı olarak arşiv adet ve alanına yer vermesi gerekmektedir.

Altı gruba ayrılan devlet üniversitelerinden ikinci grupta 36 üniversite yer almaktadır. Tablo 4'te 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde sadece arşiv sayısı/alanı ile ilgili bilgilere yer veren üniversiteler sıralanmıştır. Söz konusu üniversiteler 127 devlet üniversitesinin %28'ini (%28,34), toplam yükseköğretim kurumlarının ise %17'sini (%17,56) oluşturmaktadır. Tablo 4'te yer alan 36 üniversiteden 30'u dört yıla ait İFR'lerinin hepsinde sahip oldukları arşiv sayısı ve bu arşivlerin metrekareleri hakkında bilgi vermiştir. Geri kalan altı üniversitenin ise dört yıla ait İFR'lerinde arşiv sayısı ve alanı hakkında eksiklikler bulunmaktadır. Erzurum Teknik Üniversitesi dört yıla ilişkin İFR'lerinde sahip olduğu arşivlerin sayısını verirken arşivlerin metrekarelerini ise vermemiştir. Fırat

Üniversitesinin 2019 yılı İFR'sinde arşiv sayısı ve alanı hakkında bilgi yer almamaktadır. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesinin 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ait İFR'lerinde arşiv sayısı ve alanı hakkında bilgi yer almazken sadece 2022 yılı raporunda arşiv sayısı ve alanı hakkında bilgi yer almaktadır. İzmir Bakırçay Üniversitesinin 2019 ve 2020 yıllarına ait İFR'lerinde sadece arşiv alanı ile ilgili bilgi yer alırken 2021 ve 2022 yılları raporlarında ise hiçbir bilgi yer almamaktadır. Kayseri Üniversitesinin 2019 yılına ait İFR'sinde arşiv sayısı ve alanı hakkında bilgi yer almakta iken 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ait İFR'lerinde ise arşiv sayısı ve alanı hakkında bilgi verilmemiştir. Söz konusu üç yıla ait raporlarda arşiv, ambar, depo bilgileri toplu olarak verilmiştir. Trabzon Üniversitesinin 2019 yılına ait İFR'sinde arşiv sayısı ve alanı hakkında bilgi verilmemiştir.

Tablo 4

2019-2020-2021-2022 Yılları İFR'lerinde Sadece Arşiv Sayısı/Alanı İle İlgili Bilgilere Yer Veren Devlet Üniversiteleri

Üniversite	2019 Yılı Arşiv Sayısı	2019 Yılı Arşiv Alanı	2020 Yılı Arşiv Sayısı	2020 Yılı Arşiv Alanı	2021 Yılı Arşiv Sayısı	2021 Yılı Arşiv Alanı	2022 Yılı Arşiv Sayısı	2022 Yılı Arşiv Alanı
Adıyaman Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Ardahan Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Artvin Çoruh Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Bayburt Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Bingöl Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Erzurum Teknik Üniversitesi	+	-	+	-	+	-	+	-
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Fırat Üniversitesi	-	-	+	+	+	+	+	+
Gazi Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Harran Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	+	+
Hitit Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Iğdır Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
İzmir Bakırçay Üniversitesi	-	+	-	+	-	-	-	-
Kafkas Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Kayseri Üniversitesi	+	+	-	-	-	-	-	-
Kırıkkale Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Kırklareli Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Kocaeli Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Muş Alparslan Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+

Sakarya Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Samsun Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Şırnak Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Tarsus Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	+	+	+	+	+	+	+	+
Trabzon Üniversitesi	-	-	+	+	+	+	+	+

İlgili yıl İFR'sinde arşiv sayısı ve/veya alanı hakkında bilgi veren üniversite (+) işareti ile gösterilirken bilgi vermeyen üniversite ise (-) işareti ile gösterilmiştir.

KİDGR'lere bakıldığında; Ondokuz Mayıs Üniversitesinin 2020 yılı KİDGR'de yer aldığı görülmektedir. Söz konusu rapora göre Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2020 yılında "TS EN ISO/IEC 27001:2017 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Temel Eğitimi" düzenlemiştir (İDKK, 2021, s. 120).

2022 yılı KİDGR'de üç üniversite yer almaktadır. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi "Arşiv Mevzuatı ve Uygulamaları, Dosyalama Usulleri, Temel Arşivcilik Bilgileri" eğitimi, Kırklareli Üniversitesi ise "Standart Dosya Planı" ve "Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemleri Baş Denetçi Eğitimi ISO/IEC 27001" eğitimi düzenlemiştir. Gazi Üniversitesi ise; "ISO27001 LA Sertifikası Eğitimi", "ISO/IEC 27001:2013 Information Security Management System Lead Auditor- Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Baş Denetçisi", "ISO/IEC 27001:2022 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Geçiş Eğitimi", "ISO/IEC 27001:2013 BGYS Uygulama Eğitimi", "Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Baş Denetçi Kursu (ISO/IEC 27001:2022)", "ISO/IEC 27001:2022 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Geçiş Eğitimi" sunmuştur (İDKK, 2023, s. 125-140).

DAB'ın 2019 yılı İFR'sine bakıldığında; belge devir-teslim işlemleri kapsamında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi bünyesinde bulunan ve DAB çatısı altında toplanması gereken belgelerin DAB'a teslim edildiği bilgisi verilmiştir. DAB tarafından 2019 yılı içinde gerçekleştirilen eğitim ve tanıtım faaliyetlerinden Gazi Üniversitesi de faydalanmıştır (DAB, 2020, s. 49).

4.1.3. İdare Faaliyet Raporlarında Sadece ISO 27001 BGYS Hakkında Bilgilere Yer Veren Devlet Üniversiteleri

DAHY'ın "*Belgelerin korunması*" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi; "*Elektronik ortamda teşekkül eden ve/veya depolanan belgeler için her türlü afet, siber saldırı, yazılım/donanım kaynaklı veya olası diğer tehditlere/risklere karşı gerekli güvenlik önlemlerinin alınması ve olası belge kayıplarının engellenmesi amacıyla felaket kurtarma planlaması yapılması ve yürütülmesi ile yedekleme ünitelerinin tesis edilmesinden,*" yükümlüler sorumludur şeklindedir (DAHY, 2019, m. 5). Görüleceği üzere üniversiteler elektronik ortamda oluşan belgeleri için gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasından sorumludurlar.

Bilgiye ulaşmanın çok ciddi bir biçimde kolaylaştığı günümüzde, erişilen bilgilerin mekândan bağımsız olarak taşınmasında ve saklanmasında bilgi güvenliği ön plana çıkmakta ve önemli bir rol oynamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlarda pek çok bilginin, elektronik ortamlarda yedeklendiği düşünüldüğünde ve "Bilgi nasıl daha güvenli ve sürekli olarak saklanabilir?"sorusuna cevap arandığında ise akla ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi (BGYS) Standardı gelmektedir. Temel amacının hassas bilginin korunması olan BGYS, kurumun hassas bilgilerini yönetebilmek amacıyla benimsenen sistematik bir yaklaşımdır (Marttin ve Pehlivan, 2010, s. 49-50). Uluslararası Standartlar Teşkilatı/Örgütü (International Organization for Standardization/ISO) tarafından BGYS yaklaşımı olarak 2005 yılında yayımlanan ISO 27001 BGYS standardı, standardın yayın tarihinden 8 yıl sonra revize edilmiş ve bu revizyon ile ISO 27001:2013 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Standardı hâlini almıştır (ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Belgesi, b.t.). 2017 yılında ISO 27001:2017'ye dönüşen standart (Güler ve Furat, 2022, s. 82) 25 Ekim 2022 tarihinde ISO tarafından; ISO/IEC 27001:2022 Information Security, Cybersecurity and Privacy Protection - Information Security Management Systems - Requirements Standardı (Bilgi Güvenliği, Siber Güvenlik ve Gizlilik Koruması

- Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemleri - Gereksinimler) olarak yayınlanmıştır (TS ISO/IEC 27001:2022 Standardı İçin Geçiş Şartları, b.t.)[14].

Altı gruba ayrılan devlet üniversitelerinden üçüncü grupta 12 üniversite yer almaktadır. Dört yıla ait İFR'lerinde ISO 27001 BGYS hakkında bilgi veren üniversiteler Tablo 5'te sıralanmıştır. Söz konusu üniversiteler 127 devlet üniversitesinin %9'unu (%9,44), toplam yükseköğretim kurumlarının ise %5'ini (%5,85) oluşturmaktadır.

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi 2021 ve 2022 yılı raporlarında ISO 27001 BGYS belgesine sahip olunduğu bilgisini vermiştir. Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi 2022 yılı raporunda ISO 27001:2017 BGYS sertifikasının alınmaya hak kazanıldığı bilgisini sunmuştur. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 2019 ve 2020 yılı raporlarında ISO 27001:2013 BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisini açıklamıştır. Eskişehir Teknik Üniversitesi 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ISO 27001 BGYS belgesini almayı hedeflediğini belirtmiştir. İstanbul Teknik Üniversitesi 2019 ve 2022 yılı raporlarında ISO 27001:2013 BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisini duyurmuştur. Karabük Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi dört yıla ait raporlarında ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olduklarını dile getirmiştir. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ISO 27001:2017 BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisini ileri sürmüştür. Pamukkale Üniversitesi 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ISO 27001:2013 BGYS sertifikasına sahip olunduğunu ifade etmiştir. Sinop Üniversitesi 2021 yılı raporunda ISO 27001 BGYS belgesine sahip olunduğu izah etmiştir. Süleyman Demirel Üniversitesi 2022 yılı raporunda TS EN ISO/IEC 27001:2017 BGYS sertifikasına sahip olunduğunu aktarmıştır. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi 2021 ve 2022 yılı raporlarında ISO 27001:2013 BGYS sertifikasına sahip olunduğunu göstermiştir.

Tablo 5

2019-2020-2021-2022 Yılları İFR'lerinde Sadece ISO 27001 BGYS İle İlgili Bilgilere Yer Veren Devlet Üniversiteleri

Üniversite	2019 Yılı ISO 27001 BGYS	2020 Yılı ISO 27001 BGYS	2021 Yılı ISO 27001 BGYS	2022 Yılı ISO 27001 BGYS
Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	-	-	+	+
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi	-	-	-	+
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	+	+	-	-

[14] *2008/16 sayılı ve "Elektronik Belge Standartları" konulu Başbakanlık Genelgesi ile kamu kurum ve kuruluşlarının oluşturacakları elektronik belge yönetim sistemlerinde (EBYS) TSE 13298 no'lu Standard'a göre işlem yapmaları ve Genelge'nin yayımı tarihinden önce kurulan sistemlerin ise ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca gözden geçirilerek iki yıl içinde standarda uyumlu hâle getirmeleri istenilmiştir (Başbakanlık Genelgesi, 2008). Başbakanlık Bilgi İşlem Başkanlığı tarafından YÖK'e yazılan "Üniversitelerin EBYS'ye Geçiş Tarihi" konulu ve 11666027-710.03-E.56371 sayılı yazısı sonrası YÖK tarafından devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarına dağıtımlı olarak yazılan "EBYS" konulu ve 19924119-719/382 sayılı yazı ile 31.12.2018 tarihine kadar kamu kurumlarının ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sürecine geçmeleri istenilmiştir. Ayrıca 2016/28 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kamu kurum ve kuruluşlarının Kamunet'e dâhil olması istenilmiş (Başbakanlık Genelgesi, 2016), Kamunet Ağına Bağlanma ve Kamunet Ağının Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ ile KamuNet'e bağlantı yapacak kamu kurumunun BGYS'sini kurup işletmesi ve kurmuş olduğu BGYS için, TS ISO/IEC 27001 veya ISO/IEC 27001 Standardı'na göre belgesini alması ve güncelliğini sağlaması istenilmiştir (Kamunet Ağına Bağlanma ve Kamunet Ağının Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, 2017, m. 4). Kısacası devlet tarafından kamu kurumlarına ISO 27001 BGYS kalite sertifikasının alınması zorunlu kılınmıştır (Durdu ve Eren, 2021, s. 256).*

2005 yılında "kamuda elektronik kayıt yönetimi"ne geçiş çalışmalarına başlanmış ve DAB koordinasyonunda yürütülen çalışma Nisan 2006 tarihinde Elektronik Belge Yönetimi Sistem Kriterleri Referans Modeli'ne (Kandur, 2006) dönüştürülerek yayımlanmıştır. Yayımlanan Model, kamu kurumlarında üretilen ve/veya üretilmesi muhtemel elektronik belgelerin arşiv belgesi niteliğinin korunabilmesi için gerekli standardların belirlenmesi amacıyla geliştirilmiş olup Türk Standardları Enstitüsü (TSE) tarafından 19 Haziran 2007 tarihinde "TSE 13298 Bilgi ve Dokümantasyon-Elektronik Belge Yönetimi" adı ile standart olarak kabul edilmiştir (Eroğlu ve Külcü, 2014, s. 335). "TSE 13298 Bilgi ve Dokümantasyon-Elektronik Belge Yönetimi" Standardı 18 Şubat 2016 tarihi itibariyle "TS 13298/T1 Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sistemi" adı ile uygulanmaktadır (23.10.2015 tarihinde kabul edilen TS 13298 Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sistemi Standardı, 18.02.2016 tarihi itibariyle tadil edilmiş olup TS 13298 Standardı'nı tadil eden standart TS 13298/T1 standardıdır. Her iki Standart da uygulanmakta olup, TSE kayıtlarına göre TS 13298 Standardı'na 16, TS 13298/T1 Standardı'na ise 3 firma sahiptir.).

TS 13298 Standardı EBYS yazılımının asgari fonksiyonel özelliklerini tanımlamak üzere tasarlanmışken, elektronik belgelerin üretim ortamlarına yönelik bilgi güvenliği kriterlerini kapsamasa da ISO 27001'deki temel unsurlara yardımcı ilkelere sahiptir (Şahin, 2020; Güler ve Furat, 2022, s. 80). TS 13298 Standardı'nda bilgi güvenliği yönetim sistemi olarak ISO 27001 Standardı'nın kullanılabileceği belirtilmiştir (Şahin, 2020). Birbirini tamamlar nitelikte olan TS 13298 Standardı ile ISO 27001 Standardı'na göre işlem yapılması, Başbakanlık Genelgesi ve YÖK tarafından yazılan yazı ile devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarından istenilmiştir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi	-	+	+	+
İstanbul Teknik Üniversitesi	+	-	-	+
Karabük Üniversitesi	+	+	+	+
Kastamonu Üniversitesi	+	+	+	+
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	-	+	+	+
Pamukkale Üniversitesi	-	+	+	+
Sinop Üniversitesi	-	-	+	-
Süleyman Demirel Üniversitesi	-	-	-	+
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	-	-	+	+

İlgili yıl İFR'sinde ISO 27001 BGYS ile ilgili bilgi veren üniversite (+) işareti ile gösterilirken bilgi vermeyen üniversite ise (-) işareti ile gösterilmiştir.

KİDGR'lere bakıldığında ise; İstanbul Teknik Üniversitesinin 2021 yılı KİDGR'de yer aldığı görülmektedir. Söz konusu rapora göre İstanbul Teknik Üniversitesi 2021 yılında "ISO 27001:2013 İç Tetkik" eğitimi düzenlemiştir (İDKK, 2022, s. 148).

4.1.4. İdare Faaliyet Raporlarında Sadece Arşiv Eğitimi İle İlgili Bilgilere Yer Veren Devlet Üniversiteleri

DAHY'ın "*Belge yöneticileri ve arşiv personeli*" başlıklı 6. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası; "*Belge yönetimi ile arşiv hizmetlerinin yürütülmesinde görev alacak personelde mesleki eğitim almış olanlara öncelik verilir. Yükümlüler, belge yönetimi ve arşiv hizmetlerinde görev alacak personelin mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik tedbirler alır.*" şeklindedir (DAHY, 2019, m. 6). Görüleceği üzere üniversitelerin belge yönetimi ile arşiv hizmetlerini yürütecek personelinin mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik tedbirleri alması gerekmektedir[15].

DAHY'ın 6. maddesi gereği olarak dört yıla ait İFR'lerinde sadece gerçekleştirmiş olduğu arşiv eğitimi ile ilgili bilgilere yer veren üniversiteler Tablo 6'da sıralanmıştır. Söz konusu üniversiteler 127 devlet üniversitesinin %2'sini (%2,36), toplam yükseköğretim kurumlarının ise %1'ini (%1,46) oluşturmaktadır.

Tablo 6

2019-2020-2021-2022 Yılları İFR'lerinde Sadece Arşiv Eğitimi İle İlgili Bilgilere Yer Veren Devlet Üniversiteleri

Üniversite	2019 Yılı Arşiv Eğitimi	2020 Yılı Arşiv Eğitimi	2021 Yılı Arşiv Eğitimi	2022 Yılı Arşiv Eğitimi
Aksaray Üniversitesi	+	-	-	-
Malatya Turgut Özal Üniversitesi	-	-	+	-
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	-	-	-	+

İlgili yıl İFR'sinde arşiv eğitimi ile ilgili bilgi veren üniversite (+) işareti ile gösterilirken bilgi vermeyen üniversite ise (-) işareti ile gösterilmiştir.

Aksaray Üniversitesi, 2019 yılı İFR'sine göre 182 idari personelin katılımı ile "Standart Dosya Planı ve Arşiv Hizmetleri" eğitimi düzenlemiştir. Malatya Turgut Özal Üniversitesi, 2021 yılı İFR'sine göre 49 idari personelin katılımı ile "Arşiv Mevzuatı ve Arşiv Bilinci" eğitimi, 36 idari personelin katılımı ile "Dosyalama Usulleri" eğitimi gerçekleştirmiştir. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ise 2022 yılı İFR'sine göre 82 idari personelin ve 2 akademik personelin katılımı ile "Dosyalama, Ayıklama, İmha İşlemleri, Arşiv Yönetimi" eğitimi vermiştir.

Söz konusu üniversitelerin İFR'lerinde vermiş oldukları bilgiler sonrası KİDGR'lere bakıldığında; 2021 yılı KİDGR'sine göre Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi 2021 yılında "ISO 27001:2013 Bilgilendirme ve İç Tetkikçi Eğitimi" düzenlemiştir (İDKK, 2022, s. 139). 2022 yılı KİDGR'de de yer alan Muğla

[15] *Belge yönetimi ile arşiv hizmetlerini yürütecek "arşivci ve belge yöneticisi" nin rol ve yetkileri TS 13298'de, mesleki bilgi ve uygulama becerileri 21.2.2020 tarihli ve 312046 (1. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ'de (No: 2020/4) belirtilmiştir.*

Sıtkı Koçman Üniversitesi 2022 yılında "ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Farkındalık Eğitimi" sunmuştur (İDKK, 2023, s. 143).

4.1.5. İdare Faaliyet Raporlarında Arşiv Sayısı/Alanı, Arşiv Eğitimi ve ISO 27001 BGYS İle İlgili Bilgilere Yer Veren Devlet Üniversiteleri

Altı gruba ayrılan devlet üniversitelerinden beşinci grupta 20 üniversite yer almaktadır. DAHY'ın 5. 6. ve 9. maddeleri gereği olarak üniversitelerin yerine getirmesi gereken arşiv sayısı/alanı, arşiv eğitimi ve ISO 27001 BGYS ile ilgili bilgilere İFR'lerinde yer veren üniversiteler Tablo 7'de sıralanmıştır. Söz konusu üniversiteler 127 devlet üniversitesinin %15'ini (%15,74), toplam yükseköğretim kurumlarının ise %9'unu (%9,75) oluşturmaktadır. 20 üniversite dört yıla ait İFR'lerinde; arşiv sayısı/alanı, arşiv eğitimi ve ISO 27001 BGYS ile ilgili üç bilgiye ya da bu bilgilerden ikisine yer verdiği için bu şekilde bir gruplandırma yapılarak ele alınmıştır.

20 üniversiteden Amasya Üniversitesi 2019 yılı İFR'sinde, Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi ise 2019 ve 2021 yılı İFR'lerinde arşiv ile ilgili hiçbir bilgiye yer vermemiştir. 18 üniversite arşiv sayısı ve arşiv alanı hakkında bilgi verirken Amasya Üniversitesi sadece arşiv alanları hakkında, Mardin Artuklu Üniversitesi ise sadece arşiv sayısı hakkında bilgi vermiştir. Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2021 yılında 73 idari personelin katılımıyla "Arşiv Dokümantasyon İşlemleri", 2022 yılında ise 40 idari personelin katılımıyla "Arşiv Dokümantasyon Mevzuatı" eğitimi düzenlemiştir. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi 2019 yılında 69 idari personelin katılımıyla "Belge Yönetimi, Arşiv Hizmetleri ve Elektronik Belge Yönetimi Eğitimi", 2020 yılında 65 idari personelin katılımıyla "Belge Yönetimi Eğitimi", 2021 yılında ise 49 idari personelin katılımıyla "EBYS Eğitimi Standart Dosya Planı ve Arşiv İşlemleri Eğitimi" sunmuştur. Dokuz Eylül Üniversitesi 2022 yılında 176 personelin katılımıyla "Arşivleme Eğitimi" gerçekleştirmiştir. Trakya Üniversitesi 2021 yılında personele "Standart Dosya Planı" eğitimi uygulamıştır. Söz konusu üniversitelerin neredeyse tamamı ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olduğu hakkında bilgi vermiştir.

Tablo 7

2019-2020-2021-2022 Yılları İFR'lerinde Arşiv Sayısı/Alanı, Arşiv Eğitimi ve ISO 27001 BGYS İle İlgili Bilgilere Yer Veren Devlet Üniversiteleri

Üniversite	2019 Yılı			2020 Yılı			2021 Yılı			2022 Yılı		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Afyon Kocatepe Üniversitesi	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-
Amasya Üniversitesi	-	-	-	+	-	-	+	-	+	+	-	+
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	-	+	-	-	+	-	+	+	-	+	-	-
Atatürk Üniversitesi	+	-	-	+	-	+	+	-	+	+	-	+
Bartın Üniversitesi	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	+
Dokuz Eylül Üniversitesi	+	-	-	+	-	-	+	-	+	+	+	+
Düzce Üniversitesi	+	-	+	+	-	-	+	-	+	+	-	+
Galatasaray Üniversitesi	+	-	-	+	-	-	+	-	+	+	-	-
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+
Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+
Manisa Celâl Bayar Üniversitesi	+	-	-	+	-	+	+	-	+	+	-	+
Mardin Artuklu Üniversitesi	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+
Necmettin Erbakan Üniversitesi	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	-

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	+	-	-	+	-	-	+	-	+	+	-	+
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	+	-	+	+	-	-	+	-	-	+	-	-
Siirt Üniversitesi	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+
Trakya Üniversitesi	+	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+
Uşak Üniversitesi	+	-	-	+	-	+	+	-	+	+	-	+
Yıldız Teknik Üniversitesi	+	-	-	+	-	+	+	-	+	+	-	+

Tablo'da A: Arşiv Sayısı/Alanı, B: Arşiv Eğitimi, C: ISO 27001 BGYS'yi ifade etmektedir. İlgili yıl İFR'sinde arşiv sayısı/alanı, arşiv eğitimi ve ISO 27001 BGYS ile ilgili bilgilere yer veren üniversite (+) işareti ile gösterilirken bilgi vermeyen üniversite ise (-) işareti ile gösterilmiştir.

KİDGR'lere bakıldığında; 2019 yılı KİDGR'de üç üniversitenin yer aldığı görülmektedir. Söz konusu rapora göre Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi 2019 yılında "Bilgi Yönetimi ve Bilgi Güvenliği eBelge-eArşiv-eDevlet-Bulut Bilişim-Büyük Veri-Yapay Zekâ Sempozyumu" 'na katılmıştır. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi "Belge Yönetimi, Arşiv Hizmetleri ve Elektronik Belge Yönetimi Eğitimi" düzenlemiştir. Amasya Üniversitesi "ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi" eğitimi uygulamıştır (İDKK, 2020, s. 107-123). 2021 yılı KİDGR'de iki üniversite yer almaktadır. Söz konusu rapora göre 2021 yılında Amasya Üniversitesi Genel Sekreterlik/Yazı İşleri Müdürlüğü İç Denetim Birimi tarafından "Genel Evrak Kayıt Dosyalama ve Arşivleme İşlemleri Süreci Denetimi" noktasında sistem ve uygunluk denetimine tabi tutulmuştur. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi "EBYS, Standart Dosya Planı ve Arşiv İşlemleri Eğitimi" vermiştir (İDKK, 2022, s. 75-147). Son olarak 2022 yılı KİDGR'de iki üniversite yer almaktadır. Söz konusu rapora göre 2022 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi "İç Tetkikçi ve ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Farkındalık Eğitimi" ve "Dosyalama Usulleri" eğitimi gerçekleştirmiştir. Manisa Celal Bayar Üniversitesi ise; "ISO/IEC 27001:2013 (TS EN ISO/IEC 27001:2017) Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Temel Eğitimi", "Information Security Management System Auditor/Lead Auditor Course (Based on ISO/IEC 27001:2013)" ve "ISO/IEC 27001:2022 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Geçiş Eğitimi" icra etmiştir (İDKK, 2023, s. 123-129).

4.1.6. İdare Faaliyet Raporlarında Daha Detaylı Bilgilere Yer Veren veya Diğer Gruplandırmalar İçinde Yer Alamayan Devlet Üniversiteleri

Altı gruba ayrılan devlet üniversitelerinden altıncı ve son grupta 18 üniversite yer almaktadır. Söz konusu üniversiteler arşiv faaliyetleri noktasında İFR'lerinde daha detaylı bilgilere yer verdikleri veya diğer gruplandırmalar içinde yer alamadıkları için ayrı bir grupta ele alınmıştır. Bu grupta yer alan üniversiteler 127 devlet üniversitesinin %14'ünü (%14,17), toplam yükseköğretim kurumlarının ise %8'ini (%8,78) oluşturmaktadır.

DAHY'ın "*Arşivlerin oluşturulması*" başlıklı 9. maddesinin üçüncü fıkrası; "*Arşiv mekanlarının oluşturulması ve düzenlenmesinde TS13212 numaralı "Arşiv Mekanlarının Düzenlenmesi" Standardı dikkate alınır.*" şeklinde, "*Belgelerin dijitalleştirilmesi*" başlıklı 23. maddesinin yedinci fıkrası; "*Yapılacak her türlü dijital görüntüleme işlemlerinde TS13298 numaralı "Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sistemi" Standardı dikkate alınır.*" şeklinde, "*Denetim*" başlıklı 25. maddesi; "*(1) Başkanlık, yükümlülerin belge yönetimi ve arşiv hizmetlerinin yürürlükteki mevzuat ve düzenlemelere uygunluğu ile elektronik belge yönetim sistemlerinin belge yönetimi ve arşiv süreçlerine uygunluğunu denetler. (2) Yükümlülerin teftiş ve denetim birimleri ile kurum belge yöneticileri, yürürlükteki mevzuat ve düzenlemeler çerçevesinde kurum ve kuruluşlarının belge yönetimi ve arşiv süreçleri ile uygulamalarını denetler.*" şeklinde ve son olarak "*Yönerge*" başlıklı 33. maddesi ise; "*Yükümlüler, kurum veya kuruluşlarının hususiyeti ve ürettiği evrakın özelliğinden kaynaklanan durumlarda, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydı ile Başkanlığın uygun görüşünü alarak, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içerisinde kendi arşiv yönergelerini hazırlarlar ve 32 nci maddede belirtilen yürürlükten kaldırılan yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan yönetmelik ve yönergelerini yürürlükten kaldırırlar.*" şeklinde düzenlenmiştir. Bu grupta yer alan üniversiteler İFR'lerinde genellikle DAHY'ın 5. 6. 9. 23. 25. ve 33. maddeleri kapsamında bilgilere yer verdikleri için Tablo 8'de sadece yedi başlık altında bir inceleme yapılmıştır. Tablo 8'in oluşturulması noktasında Ek-1'den faydanılmıştır. (Söz konusu 18 üniversitenin arşiv faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi için bkz. Ek-1).

Tablo 8'de DAHY'ın 33. maddesi kapsamında bilgi veren dört üniversite bulunmaktadır. Bunlardan Balıkesir Üniversitesi 2022 yılı İFR'sinde 25 Mart 1994 tarihli ve 21885 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Balıkesir Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 01.08.2022 tarihinde alınan 2022/8-5 sayılı karar ile yürürlükten kaldırıldığı bilgisini paylaşmıştır. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ise dört yıla ait İFR'lerinde arşiv hizmetleri noktasında 13.10.2002 tarihli ve 24905 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Abant İzzet Baysal Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği'nin uygulandığı bilgisini paylaşmıştır. DAHY'ın 33. maddesi gereği olarak her iki üniversitenin de belirtmiş oldukları yönetmeliklerini kaldırmaları gerekirken Balıkesir Üniversitesi neredeyse üç yıl sonra yönetmeliği kaldırmış, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ise kaldırması gereken yönetmeliğe göre hâlâ işlem yaptığı bilgisini paylaşmıştır. Bu durum ise yükümlülüklere uyulmadığını ve DAHY'ın 33. maddesinin yükseköğretim kurumları tarafından yapılması gereken acil bir iş alanı olarak görülmediğini göstermektedir. DAHY'ın 33. maddesi kapsamında bilgi veren dört üniversiteden diğer ikisi ise Marmara Üniversitesi ve Ordu Üniversitesidir. Söz konusu bu iki üniversite de İFR'lerinde uygulamakta oldukları yönergelerden bahsetmişlerdir ki bu yönergelerinde yürürlükten kaldırılması gerekmektedir.

Tablo 8

2019-2020-2021-2022 Yılları İFR'lerinde Daha Detaylı Bilgilere Yer Veren veya Diğer Gruplandırmalar İçinde Yer Alamayan Devlet Üniversiteleri

Üniversite	Arşiv Sayısı/ Arşiv Alanı (Md. 9)	Arşiv Eğitimi (Md. 6)	ISO 27001 BGYS (Md. 5)	13212 Standardı (Md. 9)	13298 Standardı (Md. 23)	Yürürlük (Md. 33)	Denetim (Md. 25)
Anadolu Üniversitesi	-	-	+	-	-	-	-
Ankara Üniversitesi	+	+	+	-	-	-	-
Balıkesir Üniversitesi	-	-	+	+	-	+	-
Bitlis Eren Üniversitesi	-	+	-	-	+	-	-
Boğaziçi Üniversitesi	+	-	+	-	-	-	-
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	+	+	+	-	-	+	+
Bursa Uludağ Üniversitesi	-	-	+	-	-	-	+
Dicle Üniversitesi	+	-	-	-	-	-	-
Gaziantep Üniversitesi	+	-	+	-	-	-	-
Gebze Teknik Üniversitesi	+	+	+	-	+	-	-
Gümüşhane Üniversitesi	+	-	-	-	-	-	-
İzmir Demokrasi Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	-
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	+	-	+	-	+	-	-
Konya Teknik Üniversitesi	+	-	-	-	-	-	-
Marmara Üniversitesi	+	+	+	-	+	+	+
Munzur Üniversitesi	+	-	-	-	+	-	-
Ordu Üniversitesi	+	-	+	+	-	+	-
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	+	-	-	-	-	-	-

Tablo'da dört yıla ait İFR'lerinde, DAHY'ın 5. 6. 9. 23. 25. ve 33. maddeleri kapsamında bilgi veren üniversiteler (+) işareti ile, bilgi vermeyenler ise (-) işareti ile gösterilmiştir.

DAHY'ın 23. ve 24. maddelerinde; "*…belge yönetimi ve arşiv hizmetlerinden sorumlu birimin…*" ifadesi kullanılmaktadır. Altı gruba ayrılan devlet üniversitelerinden altıncı grupta yer alan 18 üniversiteden 11'i kurum arşiv hizmetlerini yürütmekle görevli birimini İFR'lerinde geçirmiştir. Tablo

9'da İFR'lerinde kurum arşiv hizmetlerini yürütmekle görevli birimine yer veren üniversiteler ve görevli birimleri yer almaktadır.

Tablo 9

2019-2020-2021-2022 Yılları İFR'lerinde Arşiv Hizmetlerini Yürütmekle Görevli Birimine Yer Veren Devlet Üniversiteleri

Üniversite	Görevli Birim
Anadolu Üniversitesi	Genel Sekreterlik
Ankara Üniversitesi	Kurum Merkezi ve Arşiv Şube Müdürlüğü / Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi Koordinatörlüğü / Bilgi Yönetim Sistemleri Belgelendirme ve Bilgi Güvenliği Merkezi
Boğaziçi Üniversitesi	Arşiv Şube Müdürlüğü
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Yazı ve Arşiv Hizmetleri Müdürlüğü
Bursa Uludağ Üniversitesi	Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
Gaziantep Üniversitesi	Evrak Arşiv İşleri Müdürlüğü
İzmir Demokrasi Üniversitesi	Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
Konya Teknik Üniversitesi	Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
Marmara Üniversitesi	Yazı İşleri ve Arşiv Şube Müdürlüğü
Ordu Üniversitesi	Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı (Kurum Arşivi Şube Müdürlüğü)
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	Kurum Arşiv Birimi

4.2. Kurum İç Değerlendirme Raporlarında Arşiv Konusu

127 devlet yükseköğretim kurumundan sonra 78 vakıf yükseköğretim kurumunun ise 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılına ait KİDR'leri çalışma kapsamında arşiv faaliyetleri noktasında ele alınarak incelenmiştir. Kurumun öz değerlendirme çalışmalarının en önemli çıktısı konumunda olan KİDR'lere (YÖKAK, 2021, s. 3) YÖKAK'ın internet sitesinden ulaşılmıştır.

KİDR'lerinde arşiv konusuna yer veren vakıf yükseköğretim kurumları beş grup altında incelenmiştir. Bunlar şu şekilde hızlıca ifade edilebilir:

1) Kurum iç değerlendirme raporlarında arşiv hizmetleri ile ilgili bilgilerin yer almadığı vakıf yükseköğretim kurumları.

2) Kurum iç değerlendirme raporlarında sadece ISO 27001 BGYS hakkında bilgilere yer veren vakıf yükseköğretim kurumları.

3) Kurum iç değerlendirme raporlarında dijital-elektronik arşiv hakkında bilgilere yer veren vakıf yükseköğretim kurumları.

4) Kurum iç değerlendirme raporlarında ISO 27001 BGYS ve dijital arşiv çalışmaları hakkında bilgilere yer veren vakıf yükseköğretim kurumları.

5) Kurum iç değerlendirme raporlarında daha detaylı bilgilere yer veren veya diğer gruplandırmalar içinde yer alamayan vakıf yükseköğretim kurumları.

4.2.1. Kurum İç Değerlendirme Raporlarında Arşiv Hizmetleri İle İlgili Bilgilerin Yer Almadığı Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Beş gruba ayrılan vakıf yükseköğretim kurumlarından birinci grupta 15 yükseköğretim kurumu yer almaktadır. Dört yıla ait KİDR'lerinde arşiv hizmetleri ile ilgili bilgilerin yer almadığı yükseköğretim kurumları Tablo 10'da sıralanmıştır. Söz konusu kurumlar 78 vakıf yükseköğretim kurumunun %19'unu (%19,23), toplam yükseköğretim kurumlarının ise (205) %7'sini (%7,31) oluşturmaktadır.

Tablo 10

2019-2020-2021-2022 Yılları KİDR'lerinde Arşiv Hizmetleri İle İlgili Bilgilere Yer Vermeyen Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim Kurumu	Yükseköğretim Kurumu
Ankara Medipol Üniversitesi	MEF Üniversitesi
Avrasya Üniversitesi	Ostim Teknik Üniversitesi
Işık Üniversitesi	Sabancı Üniversitesi
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
İstanbul Galata Üniversitesi	Toros Üniversitesi
İstanbul Kültür Üniversitesi	Ufuk Üniversitesi
İstanbul Ticaret Üniversitesi	Üsküdar Üniversitesi
İstanbul Sağlık ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	

Ankara Medipol Üniversitesinin 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ait, Ostim Teknik Üniversitesinin de 2019 ve 2020 yıllarına ait KİDR'i bulunmamaktadır.

Tablo 10'da yer alan TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi dört yıla ait KİDR'lerinde arşiv hizmetleri ile ilgili bir bilgiye yer vermemesine karşın DAB'ın 2019 yılı İFR'sinde geçmektedir. Söz konusu İFR'ye göre TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesinin talebi doğrultusunda 2019 yılında DAB tarafından üniversitede eğitim ve tanıtım faaliyeti düzenlenmiştir (DAB, 2020, s. 49).

4.2.2. Kurum İç Değerlendirme Raporlarında Sadece ISO 27001 BGYS Hakkında Bilgilere Yer Veren Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Beş gruba ayrılan vakıf yükseköğretim kurumlarından ikinci grupta 16 yükseköğretim kurumu yer almaktadır. Dört yıla ait KİDR'lerinde ISO 27001 BGYS hakkında bilgi veren yükseköğretim kurumları Tablo 11'de sıralanmıştır. Bu grupta yer alan yükseköğretim kurumları 78 vakıf yükseköğretim kurumunun %20'sini (%20,51), toplam yükseköğretim kurumlarının ise (205) %7'sini (%7,80) oluşturmaktadır.

Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi 2019 yılı raporunda ISO 27001 BGYS sertifikası alınmasının planlandığını ve personele "ISO 27001 BGYS Farkındalık Eğitimi" verildiğini, 2020 yılı raporunda söz konusu sertifikanın alınmasının planlandığını, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda ise sertifikaya sahip olunduğu bilgisini paylaşmıştır. Ankara Bilim Üniversitesi 2022 yılı raporunda ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğunu duyurmuştur. Ataşehir Adıgüzel Meslek Yüksekokulu 2019 ve 2020 yıllarına ait raporlarda ISO 27001 sertifikası için hazırlık yapıldığı, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda ise ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğunu açıklamıştır. Bezm-i Âlem Vakıf Üniversitesi 2019 yılı raporunda 2020 yılı içerisinde ISO 27001 BGYS eğitimi düzenlenmesinin planlandığını dile getirmiştir. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi 2019 yılı raporunda ISO 27001 BGYS sürecine ilişkin çalışmaların devam ettiği, 2020 yılı raporunda ISO 27001 BGYS sertifikasının alındığı ve bilgi güvenliği konusunda görevli tüm personel için farkındalık eğitimleri düzenlendiği, 2021 yılı raporunda ISO 27001 BGYS ile kurumsal bilginin gizliliği, bütünlüğü ve erişilebilirliğinin güvence altına alındığı, 2022 raporunda ise ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğunu açıklamıştır. Hasan Kalyoncu Üniversitesi 2020 yılı raporunda ISO 27001 BGYS çalışmalarına başlandığı, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda ise ISO 27001 BGYS belgesine sahip olunduğunu ileri sürmüştür. İbn Haldun Üniversitesi 2022 yılı raporunda ISO 27001 BGYS sertifikasyon çalışmalarını başlattığını aktarmıştır. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul Gedik Üniversitesi ve Kapadokya Üniversitesi dört yıla ait raporlarında ISO 27001 BGYS belgesine sahip olduklarını ifade etmiştir. İstanbul Okan Üniversitesi 2020 yılı raporunda personele "ISO 27001 BGYS Farkındalık Eğitimi" verildiği, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda ise ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğunu belirtmiştir. İstinye Üniversitesi 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisini duyurmuştur. İzmir Ekonomi Üniversitesi 2019 yılı raporunda ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olduğu bilgisini paylaşmıştır. İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu 2020 yılı raporunda ISO 27001 BGYS sertifikası almak için çalışmaların devam ettiği bilgisini açıklamıştır. KTO Karatay Üniversitesi 2020 yılı raporunda ISO 27001 BGYS belgesi ile ilgili çalışmaların devam ettiği, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda ise ISO 27001 BGYS belgesine sahip olunduğu dile getirilmiştir. Yeditepe Üniversitesi

2022 yılı raporunda kurum adına ISO 27001 BGYS belgesinin alınmasının hedeflendiği, üniversiteye bağlı hastaneler ve bağlı kuruluşların ise ISO 27001 BGYS belgesine sahip olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 11

2019-2020-2021-2022 Yılları KİDR'lerinde Sadece ISO 27001 BGYS İle İlgili Bilgilere Yer Veren Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim Kurumu	2019 Yılı ISO 27001 BGYS	2020 Yılı ISO 27001 BGYS	2021 Yılı ISO 27001 BGYS	2022 Yılı ISO 27001 BGYS
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	+	+	+	+
Ankara Bilim Üniversitesi	×	-	-	+
Ataşehir Adıgüzel Meslek Yüksekokulu	+	+	+	+
Bezm-i Âlem Vakıf Üniversitesi	+	-	-	-
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	+	+	+	+
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	-	+	+	+
İbn Haldun Üniversitesi	×	-	-	+
İstanbul Aydın Üniversitesi	+	+	+	+
İstanbul Gedik Üniversitesi	+	+	+	+
İstanbul Okan Üniversitesi	×	+	+	+
İstinye Üniversitesi	×	+	+	+
İzmir Ekonomi Üniversitesi	+	-	-	-
İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu	-	+	-	-
Kapadokya Üniversitesi	+	+	+	+
KTO Karatay Üniversitesi	-	+	+	+
Yeditepe Üniversitesi	-	-	-	+

İlgili yıl KİDR'inde ISO 27001 BGYS hakkında bilgi veren yükseköğretim kurumu (+) işareti ile gösterilirken bilgi vermeyen kurum ise (-) işareti ile gösterilmiştir. Ankara Bilim Üniversitesi, İbn Haldun Üniversitesi, İstanbul Okan Üniversitesi ve İstinye Üniversitesinin 2019 yılı raporları olmadığı için (×) işareti ile gösterilmiştir.

4.2.3. Kurum İç Değerlendirme Raporlarında Dijital-Elektronik Arşiv Hakkında Bilgilere Yer Veren Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "*Görev*" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi; "*Arşivlerde gerçekleştirilecek mikrofilm ve dijitalleştirme faaliyetleri ile yenilikçi tekniklerin uygulanması alanında usul ve esasları belirleyerek rehberlik yapmak ve bu alanda koordinasyonu yürütmek.*" şeklindedir (Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018, m. 5). DAHY'ın "*Belgelerin dijitalleştirilmesi*" başlıklı 23. maddesinin sekizinci fıkrası ise; "*Belgelerin dijitalleştirilmesi, Başkanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre yerine getirilir.*" şeklindedir (DAHY, 2019, m. 23). Söz konusu düzenlemeler ile Kararname ve DAHY kapsamındaki yükümlülerin, arşivlerde gerçekleştirecekleri dijitalleştirme faaliyetlerine yönelik usul ve esasların belirlenmesi ve koordinasyonun sağlanması görevi Devlet Arşivleri Başkanlığına aittir. Devlet Arşivleri Başkanlığı Arşivlerde Gerçekleştirilecek Dijitalleştirme Faaliyetlerine Yönelik Usul ve Esaslar'ı yürürlüğe koymuş olup, söz konusu "Usul ve Esaslar" Devlet Arşivleri Başkanlığının yazısı ile yükümlülere bildirilmiştir.

Beş gruba ayrılan vakıf yükseköğretim kurumlarından üçüncü grupta 10 yükseköğretim kurumu yer almaktadır. Dört yıla ait KİDR'lerinde dijital-elektronik arşiv noktasında bilgi veren yükseköğretim kurumları Tablo 12'de sıralanmıştır. Bu grupta yer alan yükseköğretim kurumları 78 vakıf yükseköğretim kurumunun %12'sini (%12,82), toplam yükseköğretim kurumlarının ise (205) %4'ünü (%4,87) oluşturmaktadır.

Tablo 12

2019-2020-2021-2022 Yılları KİDR'lerinde Dijital-Elektronik Arşiv İle İlgili Bilgilere Yer Veren Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim Kurumu	2019 Yılı Dijital-Elektronik Arşiv	2020 Yılı Dijital-Elektronik Arşiv	2021 Yılı Dijital-Elektronik Arşiv	2022 Yılı Dijital-Elektronik Arşiv
Alanya Üniversitesi	-	-	-	+
Altınbaş Üniversitesi	-	+	+	-
Antalya Belek Üniversitesi	+	+	-	-
Beykoz Üniversitesi	-	-	+	+
İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu	+	+	-	-
İstanbul Topkapı Üniversitesi	-	+	+	-
Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi	+	+	-	-
Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	+	+	-	-
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	-	-	+	-
Özyeğin Üniversitesi	+	-	-	-

İlgili yıl KİDR'inde dijital-elektronik arşiv hakkında bilgi veren yükseköğretim kurumu (+) işareti ile gösterilirken bilgi vermeyen kurum ise (-) işareti ile gösterilmiştir.

Alanya Üniversitesi 2022 yılı raporunda üniversite bünyesinde bulunan dosyaların sunucularda (server) arşivlendiği bilgisini paylaşmıştır. Altınbaş Üniversitesi 2020 yılı raporunda sunucularda tutulan bilgilerin yıllara göre arşivlenmekte ve belge arşivlerinin de yıllara göre bölünerek saklandığı, 2021 yılı raporunda ise dijital arşiv oluşturulmasıyla ilgili hazırlık çalışmalarının devam ettiği ve arşiv sistemlerinde de yeni düzenlemeler yapılmakta olduğunu duyurmuştur. Antalya Belek Üniversitesi 2019 ve 2020 yıllarına ait raporlarda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığını ifade etmiştir. Beykoz Üniversitesi 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda üniversiteye ait tüm kâğıt ve dijital belge ve dokümanların dijital ortama aktarılıp saklanmakta olduğu ve Arşiv Yönetim Sistemi'nin hayata geçirildiğini açıklamıştır. İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu 2019 ve 2020 yıllarına ait raporlarda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığını aktarmıştır. İstanbul Topkapı Üniversitesi 2020 ve 2021 yıllarına ait raporlarda kurum arşivini tamamen dijital ortama aktararak bütün işlemlerde e-arşiv uygulamasına geçmeyi hedeflediklerini belirtmiştir. Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi ve Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi 2019 ve 2020 yıllarına ait raporlarda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığını dile getirmiştir. Nuh Naci Yazgan Üniversitesi 2021 yılı raporunda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığını aktarmıştır. Özyeğin Üniversitesi 2019 yılı raporunda üniversite içinde ve dışında üniversite ile ilgili üretilen her türlü bilgi kaynağı ve tanıtıcı materyali toplayıp üniversitenin tarihsel belleğini oluşturmak amaçlı kullanılan arşiv sisteminden ve bu sistemin Kütüphane Birimi tarafından yönetilmekte olduğundan bahsetmiştir.

4.2.4. Kurum İç Değerlendirme Raporlarında ISO 27001 BGYS ve Dijital Arşiv Çalışmaları Hakkında Bilgilere Yer Veren Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Beş gruba ayrılan vakıf yükseköğretim kurumlarından dördüncü grupta yedi üniversite yer almaktadır. Dört yıla ait KİDR'lerde ISO 27001 BGYS ve dijital arşiv noktasında bilgi veren üniversiteler Tablo 13'de sıralanmıştır. Bu grupta yer alan üniversiteler 78 vakıf yükseköğretim kurumunun %8'ini (%8,97), toplam yükseköğretim kurumlarının ise (205) %3'ünü (%3,41) oluşturmaktadır.

Tablo 13

2019-2020-2021-2022 Yılları KİDR'lerinde ISO 27001 BGYS ve Dijital Arşiv İle İlgili Bilgilere Yer Veren Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Üniversite	2019 Yılı ISO 27001 BGYS ve Dijital Arşiv	2020 Yılı ISO 27001 BGYS ve Dijital Arşiv	2021 Yılı ISO 27001 BGYS ve Dijital Arşiv	2022 Yılı ISO 27001 BGYS ve Dijital Arşiv
Biruni Üniversitesi	+	+	-	+
Demiroğlu Bilim Üniversitesi	+	+	+	+
Doğuş Üniversitesi	-	+	+	+
İstanbul Atlas Üniversitesi	-	+	+	+
İstanbul Bilgi Üniversitesi	+	+	+	+
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	+	+	+	+
Mudanya Üniversitesi	×	×	×	+

İlgili yıl KİDR'inde ISO 27001 BGYS ve dijital arşiv hakkında bilgi veren üniversite (+) işareti ile gösterilirken bilgi vermeyen üniversite ise (-) işareti ile gösterilmiştir. Mudanya Üniversitesinin 2019, 2020 ve 2021 yılı raporu bulunmadığı için (×) işareti ile gösterilmiştir.

Biruni Üniversitesi 2019, 2020 ve 2022 yıllarına ait raporlarda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı, 2020 yılı raporunda ISO 27001 belgelendirme sürecinin tamamlanmasının 2021 yılında hedeflendiği, 2022 yılı raporunda ise ISO 27001 BGYS belgesinin alındığı bilgisini paylaşmıştır. Demiroğlu Bilim Üniversitesi dört yıla ait raporlarında EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı ve ISO 27001 BGYS belgesine sahip olunduğunu ifade etmiştir. Doğuş Üniversitesi 2020 yılı raporunda ISO 27001 belgelendirme çalışmalarının devam ettiği ve ISO 27001 eğitiminin planlandığı, 2021 yılı raporunda ISO 27001 belgesinin alındığı ve konu ile ilgili olarak personele ISO 27001 eğitimi verildiği ayrıca 2022 yılı raporunda ise ISO 27001 belgesi alındığını açıklamıştır. İstanbul Atlas Üniversitesi 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı, 2020 yılı raporunda ISO 27001 BGYS ile ilgili dokümantasyon sürecinin başlatıldığı, 2021 yılı raporunda sürecin devam ettiği, 2022 yılı raporunda ise ISO 27001 BGYS belgelendirme denetiminin başarıyla tamamlandığını aktarmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi dört yıla ait raporlarında EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı, 2019 ve 2020 yıllarına ait raporlarda ISO 27001 BGYS sertifika çalışmalarına başlandığı, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda ise ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olduklarını duyurmuştur. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi 2019 ve 2020 yıllarına ait raporlarda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı, 2019, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarda ise ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğunu belirtmiştir. Mudanya Üniversitesi 2022 yılı raporunda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı ile ISO 27001 BGYS dokümantasyon sürecinin başlatıldığı bilgisi paylaşmıştır.

Dört yıla ait KİDR'lerde ISO 27001 BGYS ve dijital arşiv noktasında bilgi veren İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, DAB'ın 2019 ve 2021 yılı İFR'lerinde geçmektedir. 2019 yılı raporuna göre DAB ile İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi arasında uygulamalı eğitim protokolü yapılmıştır (DAB, 2020, s. 63). 2021 yılı raporuna göre ise DAB ile Sabahattin Zaim Üniversitesi arasında imzalanan protokol çerçevesinde, seçmeli ders alan lisans öğrencileri ile lisansüstü öğrencilerine yönelik 2021-2022 dönemine ait eğitim programları hazırlanmış ve hazırlanan eğitim programı çerçevesinde teorik ve uygulamalı olarak 17 dersin organizasyon işlemleri yapılmıştır (DAB, 2022, s. 58).

4.2.5 Kurum İç Değerlendirme Raporlarında Daha Detaylı Bilgilere Yer Veren veya Diğer Gruplandırmalar İçinde Yer Alamayan Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Beş gruba ayrılan vakıf yükseköğretim kurumlarından beşinci ve son grupta 30 yükseköğretim kurumu yer almaktadır. Söz konusu üniversiteler arşiv faaliyetleri noktasında KİDR'lerinde daha detaylı bilgilere yer verdikleri veya diğer gruplandırmalar içinde yer alamadıkları için ayrı bir grupta ele alınmıştır. Bu grupta yer alan üniversiteler 78 vakıf yükseköğretim kurumunun %38'ini (%38,46), toplam yükseköğretim kurumlarının ise (205) %14'ünü (%14,63) oluşturmaktadır.

Tablo 8'de yedi başlık altında bir inceleme yapılırken bu grupta yer alan üniversiteler KİDR'lerinde genellikle DAHY'ın 5. 6. ve 33. maddeleri kapsamında bilgilere ve arşiv hizmet ve faaliyetlerinin

düzenlenmesi ve yürütülmesinden sorumlu birime yer verdikleri için Tablo 14'de sadece dört başlık altında bir inceleme yapılmıştır. 13212 Standardı'na TED Üniversitesi, 13298 Standardı'na Antalya Bilim Üniversitesi ve arşiv sayısı/alanı bilgisine sadece İstanbul Beykent Üniversitesi raporlarında yer verdiği için Tablo 14'de ilgili sütunlara yer verilmemiştir. Tablo 14'ün oluşturulması noktasında Ek-2'den faydanılmıştır. (Söz konusu 30 üniversitenin arşiv faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi için bkz. Ek-2).

Tablo 14

2019-2020-2021-2022 Yılları KİDR'lerinde Daha Detaylı Bilgilere Yer Veren veya Diğer Gruplandırmalar İçinde Yer Alamayan Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Üniversite	Arşiv Eğitimi (Md. 6)	ISO 27001 BGYS (Md. 5)	Görevli Birim (Md. 23-24)	Yürürlük (Md. 33)
Antalya Bilim Üniversitesi	-	+	+	-
Atılım Üniversitesi	-	+	+	-
Bahçeşehir Üniversitesi	-	-	+	-
Başkent Üniversitesi	+	-	-	-
Çağ Üniversitesi	+	-	-	-
Çankaya Üniversitesi	-	+	+	-
Fenerbahçe Üniversitesi	-	-	-	-
Haliç Üniversitesi	-	-	-	-
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	-	-	+	-
İstanbul Arel Üniversitesi	-	+	+	-
İstanbul Beykent Üniversitesi	+	-	-	-
İstanbul Gelişim Üniversitesi	-	+	-	-
İstanbul Kent Üniversitesi	-	+	+	-
İstanbul Medipol Üniversitesi	-	+	+	-
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	-	+	-	-
İstanbul Rumeli Üniversitesi	-	+	-	+
İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi	-	-	-	+
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	-	-	-	+
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	+	+	-	-
İzmir Tınaztepe Üniversitesi	-	+	-	-
Kadir Has Üniversitesi	-	-	-	-
Koç Üniversitesi	-	+	-	-
Lokman Hekim Üniversitesi	-	-	-	-
Maltepe Üniversitesi	-	+	-	-
Piri Reis Üniversitesi	-	+	+	
SANKO Üniversitesi	-	+	+	-
TED Üniversitesi	-	+	-	-
Türk Hava Kurumu Üniversitesi	-	+	-	+
Yaşar Üniversitesi	-	+	-	-
Yüksek İhtisas Üniversitesi	-	+	-	-

Tablo'da dört yıla ait KİDR'lerinde, DAHY'ın 5. 6. 23. 24. ve 33. maddeleri kapsamında bilgi veren üniversiteler (+) işareti ile, bilgi vermeyenler ise (-) işareti ile gösterilmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Çalışmada; DAHY'ın yükümlüleri arasında yer alan yükseköğretim kurumlarının, DAHY kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmedikleri yayımladıkları raporları üzerinden ele alınarak incelenmiştir. Yapılan çalışma neticesinde ilk olarak 205 yükseköğretim kurumundan 38'i devlet 15'i de vakıf yükseköğretim kurumu olmak üzere toplam 53 yükseköğretim kurumunun dört yıla ait raporlarında arşiv faaliyetleri ile ilgili bilgilere yer vermedikleri görülmüştür. Bu ise toplam yükseköğretim kurumlarının dörtte birine (%25,85) tekabül etmektedir. DAHY'ın amir hükmü gereğince yükümlüler yıl içerisindeki belge yönetimi ve arşiv faaliyetleri ile ilgili bilgileri, Devlet Arşivleri Başkanlığının belirleyeceği form ve formatlara uygun olarak müteakip takvim yılının Ocak

ayında Başkanlığa bildirmekle yükümlüdürler. Raporlarında arşiv faaliyetleri ile ilgili bilgilere yer vermeyen yükümlüler yıl içerisindeki belge yönetimi ve arşiv faaliyetleri ile ilgili bilgileri ya Devlet Arşivleri Başkanlığına bildirmemekte ya da raporlarına yansıtmamaktadırlar. Bildirim yükümlülüğü noktasında raporlarında bilgi veren Ankara Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi olmak üzere iki yükseköğretim kurumunun olduğu görülmüştür.

36 devlet üniversitesi İFR'lerinde sadece arşiv sayısı/alanı ile ilgili bilgilere yer verirken 29 devlet üniversitesi ise İFR'lerinde arşiv sayısı/alanı ile ilgili bilgilerin yanında arşiv faaliyetleri ile ilgili diğer bilgilere de yer vermektedir. 65 devlet üniversitesinden dört yıla ait İFR'lerinin hepsinde arşiv sayısı/alanı hakkında bilgi veren üniversite sayısı 54'tür. Geri kalan 11 üniversiteden kimi dört yıla ilişkin raporlarında sahip olduğu arşivlerin sayısını verirken arşivlerin metrekarelerini ise vermemekte, kimi ise bazı raporlarında arşiv sayısı ve alanı hakkında bilgi vermemektedir. Arşiv, anbar, depo olarak toplu bilgi veren üniversiteler ise bu kapsama alınmamıştır. Dört yıla ilişkin İFR'lerinin hepsinde arşiv sayısı/alanı hakkında bilgi veren 54 üniversite 127 devlet üniversitesinin %42'sine (%42,51) tekabül etmektedir. Yani devlet üniversitelerinin %58'i söz konusu düzenlemelere uymayarak ya dört yıla ait raporlarında arşiv sayısı/alanı hakkında hiç bilgi vermemişler ya da tam bilgi vermemişlerdir.

Dört yıla ait İFR'lerinin hepsinde veya bir kısmında ISO 27001 BGYS hakkında bilgi veren devlet üniversitelerinin sayısı 43 iken, dört yıla ait KİDR'lerinin hepsinde veya bir kısmında ISO 27001 BGYS hakkında bilgi veren vakıf yükseköğretim kurumlarının sayısı ise 43'tür. Raporlarında ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olduğu ve/veya süreçlerinin bu standart kapsamında yürütüldüğü hakkında bilgi veren toplam yükseköğretim kurumu sayısı 86'dır. ISO 27001 BGYS standardı hakkında raporlarında bilgi veren 86 yükseköğretim kurumu toplam yükseköğretim kurumunun %41'ini (41,95) oluştururken %59'u söz konusu standarda raporlarında hiç değinmemiştir. 31.12.2018 tarihine kadar yükseköğretim kurumlarının ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Süreci'ne geçmeleri emredilmiştir. Türkiye'nin en köklü üniversitelerinden biri olan Yıldız Teknik Üniversitesi 2020 yılı raporunda ISO 27001 belgesini almak için sürecin devam ettiği bilgisini paylaşırken 2022 yılı raporunda ise ISO 27001 BGYS belgesinin alındığını duyurmuştur. Keza Siirt Üniversitesi 2020 yılında, Amasya Üniversitesi ve Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi ise 2022 yılında ISO 27001 BGYS belgesini almıştır. Bu durum ise çıkarılan yasal düzenlemelerle zorunlu hale getirilen yükümlülüklere uyulmadığını ve yükseköğretim kurumları tarafından ISO 27001 BGYS belgesinin alınması hususunun acil bir iş alanı olarak görülmediğini göstermektedir. ISO 27001 BGYS 2005 yılında yayımlanmış 2013, 2017 ve son olarak 2022 yılında revize edilmiştir. ISO 27001 BGYS hakkında bilgi veren üniversitelerden birçoğu ISO 27001:2013 BGYS sertifikasına sahip olduğu bilgisini verirken ISO 27001:2022 BGYS hakkında bilgi veren üniversite ise bulunmamaktadır.

TS 13298 Standardı ile ISO 27001 Standardı birbirini tamamlar niteliktedir. DAHY'ın "*Belgelerin dijitalleştirilmesi*" başlıklı 23. maddesinin yedinci fıkrası; "*Yapılacak her türlü dijital görüntüleme işlemlerinde TS13298 numaralı "Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sistemi" standardı dikkate alınır.*" şeklinde düzenlenerek TS 13298 standardına atıf yapılmıştır. Bitlis Eren Üniversitesi, Munzur Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi ISO 27001 BGYS Standardı ile bağlantılı olan TS 13298 Standardı'na raporlarında yer veren devlet üniversiteleri iken Antalya Bilim Üniversitesi TS 13298 Standardı'na KİDR'lerinde yer veren tek vakıf yükseköğretim kurumudur. TS 13298 Standardı'na raporlarında değinen kurum sayısı 6 olup bu sayının toplama oranı ise %2'dir (%2,92). TSE kayıtlarına göre TS 13298 Standardı'na sahip tek yükseköğretim kurumu ise İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi'dir. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından geliştirilen Üniversite Bilgi Yönetim Sistemi kapsamında yer alan Elektronik Belge Yönetim Sistemi için "TS 13298 Elektronik Belge Yönetim Sistemi" sertifikası mevcuttur. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi tarafından geliştirilen TS 13298 Standardı'na sahip Elektronik Belge Yönetim Sistemi'ni ise 2022 yılı İFR'sine göre 22 yükseköğretim kurumu kullanmaktadır.

DAHY'ın "*Arşivlerin oluşturulması*" başlıklı 9. maddesinin üçüncü fıkrası; "*Arşiv mek*ânlarının *oluşturulması ve düzenlenmesinde TS13212 numaralı "Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi" standardı dikkate alınır.*" şeklinde düzenlenmiştir. Düzenlemede atıf yapılan TS 13212 Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi Standardı; devlet arşivi, bağımsız arşivler, özel arşivler, kurum arşivleri ve birim-ünite arşiv mekânlarının düzenlenmesi ile ilgili genel kuralları kapsayan bir standarttır. 30.09.2022 tarihinde iptal edilen standardın yerine TS ISO 11799:2022 standardı geçmiştir. Dört yıla ait İFR'lerinde ve

KİDR'lerinde TS 13212 Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi Standardı'na değinen sadece iki devlet üniversitesi ve bir vakıf yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Balıkesir Üniversitesi, DAHY'ta belirtilen "TS 13212 Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi" Standardı'nın göz önüne alınarak fiziki alanın tamamlandığı bilgisini paylaşmıştır. Ordu Üniversitesi ise arşiv ve arşivlik malzemenin korunması için; TSE'nin "TS13212-Arşiv mekânlarının düzenlenmesi" Standardı çerçevesinde gerekli işlemlerin devam ettiğini duyurmuştur. TED Üniversitesi 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ait raporlarında; akademik ve idari birimlere birim arşiv mekânı, Üniversite adına ise kurum arşiv mekânı hazırlandığı ve bu mekânların hazırlanmasında "TSE Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi" Standardı'nın göz önünde bulundurulduğunu açıklamıştır. TS 13212 Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi Standardı'na raporlarda değinen sadece 3 yükseköğretim kurumu bulunmakta olup bu durum ise yükseköğretim kurumları arşivlerinin ne yazık ki olması gereken mekânlarda saklanmadığı anlamına gelebilir. Arşiv mekânları ya söz konusu Standard'a göre yeniden düzenlenmeli ya da son teknolojiler gözetilerek yeniden inşa edilmelidir. TS 13212 Standardı yerine gelen TS ISO 11799:2022 Standardı da yükseköğretim kurumları raporlarında taranmış olup ilgili Standard'a değinen bir kuruma rastlanılmamıştır.

127 devlet üniversitesinden Aksaray Üniversitesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi dört yıla ait İFR'lerinde sadece arşiv eğitimi ile ilgili bilgilere yer vermektedir. Afyonkocatepe Üniversitesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Çağ Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi ve Koç Üniversitesi dört yıla ait raporlarında arşiv konusunda hizmet içi eğitim ile ilgili bilgilerin yanında arşiv hizmetleri ile ilgili diğer bilgilere de yer vermektedir. DAHY'ın 6. maddesinin dördüncü fıkrası gereği olarak belge yönetimi ve arşiv hizmetlerinde görev alacak personelin mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi noktasında personeline eğitim düzenleyen kurum sayısı toplamda 13'tür. Bu sayının toplam kurum sayısına oranı ise sadece %6'dır (%6,34). DAB, yükseköğretim kurumlarının her seviyeden çalışanları için, belge yönetimi, arşivcilik iş ve işlemleri ile uygulamaları alanında farkındalıklarını ve iş yapabilirliklerini geliştirmek, iyileştirmek maksadıyla eğitim programları düzenlenmektedir. DAB'tan talepte bulunarak eğitim isteyen kurumlar; Çankırı Karatekin Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'dir. Ancak söz konusu kurumlar bu faaliyetlerini raporlarına yansıtmamıştır.

Arşivlerde Gerçekleştirilecek Dijitalleştirme Faaliyetlerine Yönelik Usul ve Esaslar'a göre; arşivlerde yapılacak dijitalleştirme işlemlerinde dijitalleştirilecek belgelerin belirlenmesi ve dijitalleştirme sürecinin planlanması amacı ile yükümlülerin komisyon kuracağı, komisyonun ise belge yönetimi ve arşiv hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu birim amiri veya ilgili belge yöneticisinin başkanlığında, arşiv biriminden görevlendirilecek bir personel, belgeleri dijitalleştirilecek ilgili birimin amiri tarafından görevlendirilecek iki personel ile bilgi işlem faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumlu birim amiri tarafından görevlendirilecek bir personel olmak üzere en az beş üyeden oluşacağı, komisyonun alacağı kararlarda ise DAHY, TS 13298 Standardı ve bu Usul ve Esaslar'ın dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır. 127 devlet üniversitesinden dört yıla ait İFR'lerinde dijitalleştirmeden bahseden dört üniversite (Ankara Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Ordu Üniversitesi ve Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi) olduğu görülmüştür. 78 vakıf yükseköğretim kurumundan 36'sı ise dijital arşiv noktasında raporlarında bilgi vermiştir. Dijitalleştirme işlemlerinde yükümlülerin bir komisyon kuracağı, komisyonun ise belge yönetimi ve arşiv hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu birim amiri veya ilgili belge yöneticisinin başkanlığında toplanacağı hüküm altına alınmıştır. Bu noktada belirtilmesi gereken bir diğer husus ise yükseköğretim kurumlarında arşiv hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu bir birimin var olup olmadığıdır. 12 devlet ve 10 vakıf yükseköğretim kurumu olmak üzere toplamda 22 yükseköğretim kurumu raporlarında arşiv hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu birimini dile getirmiştir. Bu ise toplam yükseköğretim kurumu sayısının ancak %10'una (%10,73) takabül etmektedir.

Yükseköğretim kurumları, çağdaş eğitim-öğretim modellerinde öngörülen kaliteli eğitim-öğretim hizmetini üretmeye çalışırken; etkin ve verimli bir yönetim gerçekleştirmenin ögelerinden olan belge ve arşiv işlemlerine ilişkin çalışmaları da yürütmelidir (Özdemirci, Torunlar ve Saraç, 2009, s. 3). Belge yönetimin son halkasını oluşturan arşivler geçmişi incelemek için güvenilir kanıtlar sağlayan hafıza depolarıdır (Jimerson, 2003, s. 89; İslam, 2019, s. 165). Yükseköğretim kurumları arşivleri ise yükseköğretim kurumlarının varlık sebebini ortaya koyan temel dayanak konumunda olan bilgiyi havi

belgeleri muhafaza eden yerlerdir. Yükseköğretim kurumları ürettikleri bilgiyi havi belgeleri kamuoyunu aydınlatmak, bilimsel veri olarak değerlendirmek, kendi uzmanlık gücünü ve maddî kaynaklarını yansıtan bu belgeleri rasyonel, verimli ve ekonomik şekilde kullanarak, ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda insan gücü yetiştirmek, toplumun bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik yönlerden gelişmesini sağlayacak araştırmalara zemin oluşturmak üzere faydalanmaya sunmak durumundadır. Sayılan tüm bu sebepler nedeniyle üretilen belgelerin muhafaza edildiği arşivlerin önemle üzerinde durulmalıdır (DAB, b.t.). Yapılan araştırma neticesinde ortaya çıkan sonuçlara baktığımızda ise yükseköğretim kurumlarının yayımlamış oldukları raporlarından hareketle ne yazık ki arşivlerine ve arşiv hizmetlerine gereken önemi vermediklerini görmekteyiz. DAHY'ın 25. maddesi ile yükümlülerine bir denetim öngörmüş olsa bile bu denetim sonucunda karşılaşılabilecek suçlara ilişkin herhangi bir yaptırım şekline açıklık getirmemektedir. Aynı şekilde faaliyet raporları üzerinden diğer konuların yanı sıra arşiv konusunda gerçekleştirdiği faaliyetleri "malî saydamlık ve hesap verme sorumluluğu" (Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 2021, m. 23/1-c) bağlamında yerine getirmeyen kamu kurum ve kuruluşlarının ne gibi bir yaptırıma muhatap tutulacağı meselesine de açıklık kazandırılmamıştır[16].

205 yükseköğretim kurumundan sadece 22'sinin raporlarında arşiv birimine değindikleri görülmüştür. Örgüt kurmadan arşiv hizmetinin yürütülmesi pek mümkün değildir (Aldan, 1977, s. 104). Bu sebeple çok acil olarak yükseköğretim kurumlarının tüm süreçleri kapsayacak şekilde (EBYS, Belge Yönetimi ve Arşiv) bir yapılanmaya gitmeleri gerekmektedir. Bu yapılanma bir daire başkanlığı "Belge Yönetimi ve Arşiv Başkanlığı" ya da "Belge Yönetimi ve Arşiv Daire Başkanlığı" şeklinde olabileceği gibi (Özdemirci, 2007, s. 226), "Yazı İşleri ve Arşiv Şube Müdürlüğü" şeklinde müstakil bir şube müdürlüğü de olabilir. 124 sayılı Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, yükseköğretim kurumlarının idari teşkilatının kuruluş ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemek amacıyla çıkartılmıştır. Yükseköğretim kurumlarının idari birimleri içinde yer alan Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı adı üstünde belgeleme işlemlerinden de sorumludur. Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı altında kurulacak bir Arşiv Şube Müdürlüğü kurum arşiv iş ve işlemlerini yürütebilir. Bursa Uludağ Üniversitesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Konya Teknik Üniversitesi ve Ordu Üniversitesi arşiv hizmet ve faaliyetlerini Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı uhdesinde yürütmektedirler.

Etik Standartlar ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Yazar Katkı Beyanı: Yazarlar eşit oranda katkı sağladıklarını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yoktur.

[16] *Aslında arşiv kanunları ve yürütme metinleri arşiv konusunda işlenen somut suçların cezalandırılması meselesine doğrudan açıklık kazandırmamaktadır. Buna karşın ceza kanunları bu işlevi yerine getirmek üzere bazı hükümlere sahiptir. Örneğin, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "Kamu Güvenine Karşı Suçlar" başlığına sahip Dördüncü Bölüm'de bu konuya dair kesin cezalara işaret edilmiştir. İlgili Kanun, resmi belgede sahtecilik (m. 204), resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek (m. 205), resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (m. 206), özel belgede sahtecilik (m. 207) ve özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek (m. 208) alt başlıklarında konuyu düzenlemiştir. Buna karşın, yürürlüğe girmemiş olsa bile bazı yasa tasarılarında bu konunun düzenlenmesi için bazı ayrıntıların düşünüldüğü de bilinmektedir. 1960'dan sonra Başbakanlık tarafından hazırlanan ancak kanunlaşmayan Arşiv Kanun Tasarısı'nın 22, 23 ve 24. maddelerinde yaptırım düzenlemesi vardır. Tasarının 22. maddesi; "Arşiv malzemesi ile, arşivlik malzemeyi çalanlara bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.", 23. maddesi; "Arşiv malzemesi ile arşivlik malzemeyi satanlara, izinsiz yurtdışına çıkaranlara, bunları bozanlara, başka şekle sokanlara ve yok edenlere veya bu hallere sebep olanlara 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suçlar görevliler tarafından işlenirse ceza 1/6 dan 1/3 oranına kadar arttırılır.", 24. maddesi ise; "Ellerinde bulunan veya ellerinden geçen arşiv malzemesini bu kanunun geçici 1 ve 2 ci maddelerine göre, Devlet Arşivi teşkilatına haber vermiyenlere ve teslim etmiyenlere bir yıldan altı aya kadar hapis cezası verilir." şeklinde düzenlenmiştir (Darendeliler ve Dede, 1968, s. 48-58). Görüleceği üzere Kanun Tasarısı'nda bir müeyyide söz konusu iken mevcut Yönetmelik'te ise herhangi bir müeyyide bulunmamaktadır. Ketelaar (1985, s. 102-113), Ar, (1982, s. 3-18) ve Keskin (2013, s. 6-24) yapmış oldukları çalışmalarda arşiv mevzuatı ve düzenlemeleri için dikkate alınması gereken temel konulardan birinin de arşive ilişkin suçlar ve bunlara verilecek cezalar/cezai hükümler olduğunu ifade etmişlerdir (Keskin, 2016, s. 58-61).*

Kaynakça

Aldan, M. (1977). Kamu Kuruluş ve Kurumlarında Arşiv Çalışmaları. *Amme İdaresi Dergisi*, *10*(1), 81-106.

Ar, A. F. (1982). Yeni Bir Arşiv Yasası ve Arşivin Yeniden Örgütlenmesi İçin Modeller. *Amme İdaresi Dergisi*, *15*(4), 3-18.

Arşivlerde Gerçekleştirilecek Dijitalleştirme Faaliyetlerine Yönelik Usul ve Esaslar. (2020, 7 Temmuz). https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/mevzuat/dijitallestirmeesaslari.pdf

Ashıkuzzaman, Md. (2016, 25 Haziran). What is Archives? : Definition, Types, Importance. https://www.lisedunetwork.com/archives/

Ataman, Ş. (2018). *Üniversitelerde Arşiv İş ve İşlemleriyle İlgili Yaşanan Sorunlara Yönelik Nitel Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi.

Brown, W. E. Jr. ve Yakel, E. (1996). Redefining the Role of College and University Archives in the Information Age. *American Archivist*, *59*(3), 272–287. https://doi.org/10.17723/aarc.59.3.kmu311ng42388018.

Darendeliler, A. ve Dede, İ. (1968). *Arşivin Bugünkü Durumu Hukuk ve İlim Açısından Arşiv İdaresi*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Teşkilat – Metot Bürosu Yayınları.

Demirbaş, T. ve Eroğlu, E. (2016). The Evaluation of Annual Municipal Reports in terms of Discharging Accountability: The Case of Turkey. *Yönetim ve Ekonomi*, *23*(2), 575-598.

Demirbaş, T. ve Engin, R. (2017). Accountability Through The Annual Reports of State Universities in Turkey. *U.U. International Journal of Social Inquiry / U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *10*(2), 59-92.

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik. (1988, 16 Mayıs). *Resmî Gazete* (Sayı: 19818). https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19816.pdf

Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik. (2019, 18 Ekim). *Resmî Gazete* (Sayı: 30922). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/10/20191018-9.pdf

Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (2018, 16 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 30480). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=11&MevzuatTur=19&MevzuatTertip=5

Devlet Arşivleri Başkanlığı. (b.t.). *Genel Açıklamalar*. https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/goruntuler/haberler/image/%C3%9Cniversiteler%20Ar%C5%9Fiv%20Belgesi%20Tespit%20ve%20De%C4%9Ferlendirme%20Formu.pdf

Devlet Arşivleri Başkanlığı. (t.y.). *Mevzuat*. https://www.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Sayfa.aspx?icerik=5&h=03FD8478E12A04F5BF448FAED70D45C1E18751AF032DCEA9C52D4AEC760AF182

Devlet Arşivleri Başkanlığı. (2020, 28 Şubat). *2019 Yılı Faaliyet Raporu*. https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/raporlar/devletarsivleri2019idarefaaliyetraporu.pdf

Devlet Arşivleri Başkanlığı. (2021, 26 Şubat). *2020 Yılı Faaliyet Raporu*. https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/raporlar/devletarsivleri2020faaliyetraporu.pdf

Devlet Arşivleri Başkanlığı. (2022, 28 Şubat). *2021 Yılı Faaliyet Raporu.* https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/raporlar/devletarsivleri2021idarefaaliyetraporu.pdf

Devlet Arşivleri Başkanlığı. (2023, 28 Şubat). *2022 Yılı Faaliyet Raporu.* https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/raporlar/devletarsivleri2022idarefaaliyetraporu.pdf

Durdu, A. ve Eren, A. (2021). ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Yazılım Tasarımı. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, *14*(3), 255-266.

Elektronik Belge Standartları ile İlgili 2008/16 Sayılı Başbakanlık Genelgesi. (2008, 16 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 26938). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/07/20080716-7.htm

Eroğlu, Ş. ve Külcü, Ö. (2014). TS 13298 Çerçevesinde Kurumsal Bilgi Sistemleri ve Elektronik Belge Yönetimi Standartlarının Değerlendirilmesi: İçişleri Bakanlığı Örneği. *Bilgi Dünyası*, 2014, *15*(2), 327-352.

Faaliyet Raporu Hazırlamanın Önemi. (b.t). https://www.indeksiletisim.com/faaliyet-raporu-hazirlamanin-onemi-2/#:~:text=Faaliyet%20raporlar%C4%B1%20b%C3%BCt%C3%BCn%20bir%20y%C4%B1l,ekonomiye%20katk%C4%B1lar%C4%B1n%C4%B1z%C4%B1%20anlatma%20%C5%9Fans%C4%B1n%C4%B1%20yakalars%C4%B1n%C4%B1z.

Güler, C. ve Furat, F. (2022). Belge Yönetimi ve Arşiv Uygulamalarının Bilgi Güvenliği İlkelerine Katkısı: Kavramsal Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, *36*(1), 74-89.

ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Belgesi. (b.t.). https://www.prodan.com.tr/iso-27001-bilgi-guvenligi-yonetim-sistemi-belgesi

İç Denetim Koordinasyon Kurulu. (2020, Aralık). *2019 Yılı Kamu İç Denetim Genel Raporu*. Ankara. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2021/01/2019KamuicDenetimGenelRaporu.pdf

İç Denetim Koordinasyon Kurulu. (2021, Kasım). *2020 Yılı Kamu İç Denetim Genel Raporu*. Ankara. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2021/11/2020-Yili-Kamu-Ic-Denetim-Genel-Raporu.pdf

İç Denetim Koordinasyon Kurulu. (2022, Ağustos). *2021 Yılı Kamu İç Denetim Genel Raporu*. Ankara. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2022/08/2021-Kamu-Ic-Denetim-Genel-Raporu-Son-Hali.pdf

İç Denetim Koordinasyon Kurulu. (2023, Ağustos). *2022 Yılı Kamu İç Denetim Genel Raporu*. Ankara. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/08/2022-Yili-Kamu-Ic-Denetim-Genel-Raporu.pdf

İslam, Y. (2019). *Dosyalama ve Arşivleme Teknikleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ISO. (2022). *Information and Documentation Document Storage Requirements for Archive and Library Materials* (TS ISO 11799).

Jimerson, R.C. (2003). Archives and Memory. *OCLC Systems & Services: International Digital Library Perspectives*, *19*(3), 89-95. https://doi.org/10.1108/10650750310490289

Kaczmarek, J. (2006). Establishing a University Records Management Program from the Inside Out. *Archival Issues*, *30*(1), 23-33.

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. (2021, 22 Nisan). *Resmî Gazete* (Sayı: 31462). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=38547&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının KamuNet'e Dâhil Edilmesi ile İlgili 2016/28 Sayılı Başbakanlık Genelgesi. (2016, 3 Aralık). *Resmî Gazete* (Sayı: 29907). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/12/20161203-24.pdf

Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu. (2003, 24 Aralık). *Resmî Gazete* (Sayı: 25326). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5018&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5

Kamunet Ağına Bağlanma ve Kamunet Ağının Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ. (2017, 21 Haziran). *Resmî Gazete* (Sayı: 30103). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23679&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5

Kandur, H. (2006). *Elektronik belge yönetimi sistem kriterleri* referans modeli (v.2.0) (gözden geçirilmiş 2. basım). Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.

Keskin, İ. (2012). Türkiye İçin Bir Arşiv Kanunu Yazmak: Bir Model Önerisi. *Arşiv Dünyası*, *13*, 5-19.

Keskin, İ. (2013). Arşiv Kanunlarının Karakteristik Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme, *Arşiv Dünyası, 14-15*, 6-24.

Keskin, İ. (2016). *Arşiv Kanunlarının Anatomisi*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.

Ketelaar, E. (1985). *Archival and Records Management Legislation and Regulations. A RAMP Study with Guidelines*, Paris: UNESCO.

Khumalo, N. B. ve Chigariro, D. (2017). Making a Case for the Development of a University Records and Archives Management Programme at the National University of Science and Technology in Zimbabwe, Journal of The South African Society of Archivists, *50*, 67-78.

Külcü, Ö. (1998). *Üniversitelerde Belge Yönetimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi.

Lindsey, A. (2014, 16 Ekim). Why Do Archives Exist?. https://medium.com/archives-records/why-do-archives-exist-8e09bc9cf7c7

Maher, W. J. (1992). *The Management of College and University Archives*. Metuchen, N.J.: Society of American Archivists and Scarecrow Press.

Marttin, V. ve Pehlivan, İ. (2010). ISO 27001:2005 Bilgi Güvenliği Yönetimi Standardı ve Türkiye'deki Bazı Kamu Kuruluşu Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi, 1*(1), 49-56.

Özdemirci, F. (2007). Üniversitelerde Belge Yönetimi ve Arşivler. *Türk Kütüphaneciliği*, *21*(2), 218-229.

Özdemirci, F., Torunlar, M. ve Saraç, S. (2009). *Üniversiteler İçin Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi/İşlemleri (BEYAS) El Kitabı*. Ankara.

Pamuk, S. (2001). *Üniversitelerde Belge Yönetimi ve Üniversite Arşivleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi.

Pamuk, S. (2009). Üniversitelerde Belge Yönetiminin Kapsamı. Keskin, İ. vd. (Yay. haz.) *Tülin Aren armağanı* içinde (219-242). İstanbul: Pamuk Yayıncılık.

Purcell, A. D. (2012). *Academic Archives: Managing the Next Generation of College and University Archives, Records, and Special Collections*. ALA Neal-Schuman.

Rukancı, F., Anameriç, H. ve Başar, A. (2021). *Arşiv ve Arşivcilik: Kuram, Strateji ve Uygulamalar*. Ankara: Devlet Arşivleri Başkanlığı.

Society of American Archivists. (2023). *Guidelines for College and University Archives.* https://www2.archivists.org/sites/all/files/Guidelines%20for%20College%20and%20University%20Archives%202023%20-%20ApprovedSAACouncil_2023-07-26_0.pdf

Şahin, F. (2020, 15 Temmuz). TS 13298 EBYS Standardının Güvenlik Açısından TS ISO 27001 Standardı Kapsamında Değerlendirilmesi. https://www.linkedin.com/pulse/ts-13298-ebys-standard%C4%B1n%C4%B1n-g%C3%BCvenlik-a%C3%A7%C4%B1s%C4%B1ndan-iso-27001-fatih-sahin

TSE. (2006). *Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi – Genel Kurallar (TSE 13212).*

TSE. (2015). *Elektronik Belge ve Arşiv Yönetimi Sistemi (TS 13298).*

TSE. (b.t.). *TS ISO/IEC 27001:2022 Standardı için Geçiş Şartları. https://www.tse.org.tr/duyuru/ts-iso-iec-270012022-standardi-icin-gecis-sartlari/*

Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2020/4). (2020, 21 Şubat). *Resmî Gazete* (Sayı: 31046 1. Mükerrer). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/02/20200221M1-2.htm

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982, 9 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı: 17863 Mükerrer). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5

Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği. (2018, 23 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı: 30604). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=28996&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

Yükseköğretim Kalite Kurulu. (2021, 17 Kasım). *Kurum İç Değerlendirme Raporu (KİDR) Hazırlama Kılavuzu Sürüm 3.0*. Ankara: Yükseköğretim Kalite Kurulu Başkanlığı. https://yokak.gov.tr/Common/Docs/KidrKlavuz1.4/Kidr_Surum_3.0.pdf

Yükseköğretim Kanunu. (1981, 6 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı: 17506). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2547&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5

Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2018, 18 Mayıs). *Resmî Gazete* (Sayı: 30425). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/05/20180518-1.htm

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (b.t.). *Yükseköğretim Kurumları Faaliyet Raporu Hazırlama Rehberi*. https://strateji.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/01/Y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim-Kurumlar%C4%B1-Faaliyet-Raporu-Haz%C4%B1rlama-Rehberi.pdf

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (b.t.). *Üniversiteler*. https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz

Yükseköğretim Üst Kuruluşları İle Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (1983, 21 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı: 18228). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=124&MevzuatTur=4&MevzuatTertip=5

Yükseköğretim Üst Kuruluşları ve Yükseköğretim Kurumları Saklama Süreli Standart Dosya Planı V.4. https://www.yok.gov.tr/Documents/Universiteler/Standart_Dosya_Plani.pdf

Ekler

Ek-1. İdare Faaliyet Raporlarında Daha Detaylı Bilgilere Yer Veren veya Diğer Gruplandırmalar İçinde Yer Alamayan Devlet Üniversiteleri

Üniversite	Açıklama
Anadolu Üniversitesi	2020, 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğu ve tüm süreçlerin bu çerçevede yürütüldüğü noktasında bilgi vermiştir. Ayrıca dört yıla ait İFR'lerinde Genel Sekreterlik biriminin DAHY gereğince kurum arşivinde bulunan belgelerin saklama ve imha işlemlerini yürütmekle görevli olduğu bilgisi paylaşılmıştır. KİDGR'ye bakıldığında; 2019 yılı raporuna göre üniversitenin kurum dışından sağlanan eğitimler kapsamında "Endüstri 4.0 Sürecinde Bilgi Yönetimi ve Bilgi Güvenliği: eBelge-eArşiv-eDevlet-Bulut Bilişim-Büyük Veri-Yapay Zekâ" eğitimine katıldığı görülmüştür (İDKK, 2020, s. 107). 2022 yılı raporuna göre ise kurum dışından sağlanan eğitimler kapsamında; "ISO/IEC 27001 BGYS'deki Değişiklikler Neler Getirecek?" ve "Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi ISO/IEC 27001:2013" eğitimlerine katılım sağlanmıştır (İDKK, 2023, s. 120).
Balıkesir Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde ISO 27001:2013 BGYS sertifikasına sahip olduğu bilgisini vermiştir. 2022 yılı İFR'sinde 25 Mart 1994 tarihli ve 21885 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Balıkesir Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 01.08.2022 tarihinde alınan 2022/8-5 sayılı karar ile yürürlükten kaldırıldığı ve DAHY'ta belirtilen "TS 13212 Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi" Standardı'nın göz önüne alınarak fiziki alanın tamamlandığı bilgisini paylaşmıştır.
Bitlis Eren Üniversitesi	2019 ve 2020 yılı İFR'lerinde TS 13298 Elektronik Belge Yönetimi Standartları noktasında gelen talepler üzerine kurum akademik ve idari personeline gereken desteğin sağlandığı bilgisini vermiştir. 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde ise TS 13298 Elektronik Belge Yönetimi Standartları'na uygun EBYS kullanıldığı bilgisini vermiştir. Ayrıca 2019 yılı İFR'sine göre 1 idari personel kurum dışında ISO 27001 BGYS eğitimine katılmıştır.
Bursa Uludağ Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının Rektörlükçe verilen arşiv hizmetlerini yürüteceği bilgisini paylaşmıştır. 2019 yılı İFR'sine göre İç Denetim birimi tarafından Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı kurum arşiv hizmetleri süreci noktasında sistem denetimine tabi tutulmuştur. Ayrıca 2021 yılı İFR'sinde ISO 27001 sertifikası

	ile ilgili hazırlıkların yürütülmekte olduğu 2022 yılı İFR'sinde ise Bilgi İşlem Daire Başkanlığı bünyesinde ISO 27001 BGYS sertifikasının bulunduğu bilgisi verilmiştir. KİDGR'lere bakıldığında; 2019 yılı raporuna göre Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının "Kurum Arşiv Hizmetleri Süreci (Fiziksel Arşiv Hizmetleri Süreci)" noktasında sistem denetimine tabi tutulduğu görülmüştür (İDKK, 2020, s. 61). 2022 yılı raporuna göre kurum dışından "ISO/IEC 27001:2013 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Farkındalık Eğitimi" ne katılım sağlanmıştır (İDKK, 2023, s. 122).
Dicle Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde kurumun sahip olduğu arşiv sayısı/alanı hakkında, 2020, 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde ise beş yıl içerisinde Merkezi Arşiv Binası yapma hedefi bilgisi paylaşılmıştır.
Gaziantep Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde Evrak Arşiv İşleri Müdürlüğü adı altında bir müdürlüğünün bulunduğu bilgisine yer vermesine karşın bu müdürlük hakkında bir bilgiye raporlarında yer vermemiştir. 2019 yılı İFR'sinde arşiv binası yapım işinin devam ettiği bilgisini vermiştir. Ayrıca 2019 yılı İFR'sinde ISO 27001 BGYS standardı belgelendirme çalışmalarının başlatıldığı, 2020 ve 2021 yılı İFR'lerinde ise ISO 27001 BGYS standardı belgelendirme çalışmalarının sürdürüldüğü bilgisine yer verilmiştir.
Gümüşhane Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde kurumun sahip olduğu arşiv sayısı/alanı hakkında bilgi vermiştir. 2019 yılı İFR'sinde ise Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesinde 214 m² kurum arşivi oluşturulduğu bilgisine yer vermiştir. KİDGR'lere bakıldığında; 2019 yılı raporuna göre Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Personel Daire Başkanlığı ve Genel Sekreterlik birimlerinin "Evrak Hizmetleri Süreçleri Kapsamında Gelen & Giden Evrak ve Kurumsal Arşivleme Faaliyetleri" noktasında sistem ve uygunluk denetimine tabi tutulduğu görülmüştür (İDKK, 2020, s. 64).
İzmir Demokrasi Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının Rektörlükçe verilen arşiv hizmetlerini yürüteceği bilgisine yer vermiştir.
Konya Teknik Üniversitesi	2019 yılı İFR'sinde; arşiv ve imha işlemlerinin usulüne uygun olarak yürütülmesini ve standart dosyalama planına uygun olarak dosyalama sisteminin oluşturulmasını sağlamakla Yazı İşleri Şube Müdürlüğü'nün görevli olduğu bilgisine yer vermiştir. 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde DAHY kapsamındaki iş ve işlemleri kurum adına kurumsal düzeyde yürütmekle Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının görevli olduğu bilgisi verilmiştir. Ayrıca 2021 yılı İFR'sinde Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi G Blokta 100 m² yeni arşiv alanı çalışması yapıldığı, 2022 yılı İFR'sinde ise Mühendislik ve Doğa Bilimler Fakültesi ve Gelişim Yerleşkesinde arşiv alanının büyütülmesi için çalışmalar yapıldığı bilgisi verilmiştir.
Munzur Üniversitesi	2019 yılı İFR'sinde arşiv alanının yetersizliği ve arşiv ve depo eksikliği, 2020 yılı İFR'sinde ise sadece arşiv ve depo eksikliği noktasında bilgi vermiştir. 2021 yılı İFR'sinde kurumda kullanılan EBYS yazılımının TS 13298 Standardı'na uygun olduğu bilgisi yanında 2019 ve 2020 yıllarında bildirilen arşiv alanının yetersizliğiyle, arşiv ve depo eksikliği problemine tekraren işaret edilmiştir. 2022 yılı İFR'sinde 2021 yılı İFR'sinde olduğu gibi aynı ibarelere yer verilmiştir. Ayrıca 2022 yılı İFR'sinde Merkezi Kütüphane Binasının 6 adet arşive sahip olduğu bilgisi yanında ilçelerdeki toplam fiziki alanlar hakkında bilgi verilirken arşiv alanı bilgisi diğer alanlar içinde verilmiştir.
Ordu Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde ambar ve arşiv sayısı ve alanını birlikte vermiştir. 2019 ve 2020 yılı İFR'lerinde 2018/165 sayılı senato kararı ile yürürlüğe giren Ordu Üniversitesi Arşiv Yönergesi'nden Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının sorumlu olduğu bilgisi verilmiştir. 2020 yılı İFR'sinde Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesinde faaliyetlerini sürdüren kurum arşivi hizmetlerinin; devralma ve tasnif, dijitalleştirme, belge sağlama ve yararlanma, ayıklama-imha birimleriyle hizmetlerini sürdürdüğü, ISO 27001 BGYS sertifikası alınabilecek seviyeye gelindiği bilgisi verilmiştir. 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde kurum arşivi hizmetlerinden sorumlu Kurum Arşivi Şube Müdürlüğü'nün görevleri ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.
Boğaziçi Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde Üniversite Arşivi Ayıklama ve İmha Komisyonu ve Arşiv Şube Müdürlüğü birimlerinin olduğu, üniversite birimlerinde arşiv alanları kurulduğu ve toplam arşiv sayısı ve alanları bilgisini paylaşmıştır. Ayrıca dört yıla ait İFR'lerinde Dijitalleştirme ve İçerik Yönetim ve Otomasyon Sistemi ve Arşiv Otomasyon Sisteminin bulunduğundan bahsedilmiştir. 2019 yılı İFR'sinde İç Denetim Biriminin ISO 27001 konusunda Bilgi İşlem Merkezi ve ilgili birimlere danışmanlık faaliyeti verdiği, ayrıca 2019 yılında Sistem Yönetim Birimine ISO 27001 çalışmaları için danışmanlık hizmeti verildiği, Ağ Yönetim Biriminde ISO 27001 dökümantasyon çalışması yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. 2019 ve 2020 yılları İFR'lerinde ISO 27001 Çalışma Grubu olduğu bilgisi paylaşılmıştır.

	KİDGR'lere bakıldığında; 2019 yılı raporuna göre İç Denetim birimi tarafından ISO 27001 süreci noktasında danışmanlık faaliyeti sağlandığı görülmüştür (İDKK, 2020, s. 87).
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde Genel Sekreterliğe bağlı Yazı ve Arşiv Hizmetleri Müdürlüğü biriminin olduğu, arşiv hizmetleri noktasında 13.10.2002 tarihli ve 24905 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Abant İzzet Baysal Üniversitesi Arşiv Hizmetleri Yönetmeliği'nin uygulandığı, akademik birimlerin sahip olduğu toplam arşiv sayısı ve alanları bilgisini ve idari birimlerin sahip olduğu toplam arşiv sayısı bilgisini paylaşmıştır. Ayrıca dört yıla ait İFR'lerinde Arşiv Hizmetleri başlığı altında gerçekleştirilen arşiv faaliyetleri detaylı bir şekilde açıklanmıştır. 2020 yılı İFR'sinde önceki yıllarda yapılan denetimlerin izleme sürecinin devam ettiği bilgisi verilmiştir. Gerçekleştirilen izleme faaliyetinin konusu EBYS'dir (Gelen Evrak Kayıt ve Dağıtım; Giden Evrak Hazırlama, Kayıt ve Dağıtım; Dosyalama; Arşivleme; Otomasyon Programları Yönetimi İşlemleri). 2021 yılı İFR'sinde 06.10.2020 tarihinde ilk defa alınan ISO 27001 belgesinin 05.10.2021 tarihinde yenilendiği, 1 personelin de "ISO 27001: Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Farkındalık Eğitimi"ne katıldığı bilgisi verilmiştir. 2022 yılı İFR'sinde ISO 27001 BGYS sertifikasının 05.10.2021 tarihinde ikinci kez yenilenmesinin ardından 28.11.2022 tarihinde üçüncü kez tekrar alındığı bilgisi paylaşılmıştır.
Gebze Teknik Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde; TS 13298 standardı kapsamında çalışmalar yapıldığı, ISO 27001 BGYS sertifikası alınması çalışmalarına 2019 yılı içerisinde personel eğitimleri ile birlikte başlanıldığı, ilgili kalite belgesinin 2021 yılında alındığı ve sahip olunan toplam arşiv sayısı ve alanların bilgisini paylaşmıştır. 2020 ve 2022 yıllarında "Arşiv İşlemleri" eğitimi düzenlenmiştir. 2019, 2020 ve 2021 yılı İFR'lerinde; merkezi arşiv birimi kurulması, merkezi arşiv yazılımı hazırlanması, doküman arşivleme sistemi oluşturulması noktasında çalışıldığı ve arşivleme sisteminin yetersizliği noktasında bilgi verilmiştir. Arşivleme sisteminin yetersizliği 2022 yılı İFR'sinde de dile getirilmiştir.
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde sahip olduğu toplam arşiv sayısı ve arşiv alanlarının bilgisini paylaşmıştır. 2019, 2020 ve 2021 yılı İFR'lerinde; 11.12.2012 tarih ve 36204682-101.994884 sayılı Rektörlük oluru ile Arşiv Müdürlüğü kurulduğunu, 11.02.2013 tarih ve 36204682-101.99-1806 sayılı Rektörlük oluru ile Arşiv Müdürlüğü'nün Kurum Arşiv Birimine dönüştürülerek Genel Sekreterliğe bağlı birim olarak faaliyetlerine başladığını dile getirmiştir. Ayrıca Kurum Arşiv Biriminin görevleri 2019, 2020 ve 2021 yılı İFR'lerinde sıralanmış olup bu görevlerden biri de dijital arşiv sistemi kurmaktır. 2022 yılı İFR'sinde Kurum Arşiv Birimi organizasyon şemasında yer almasına karşın birim ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde; toplam arşiv sayısı ve alanların bilgisi, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından geliştirilen Üniversite Bilgi Yönetim Sistemi (ÜBYS) kapsamında EBYS ve kullanılan EBYS için alınan TS 13298 Elektronik Belge Yönetim Sistemi sertifikasının mevcut olduğu bilgisi verilmiştir. 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğu dile getirilmiştir. 2020 yılı İFR'sinde merkezi arşiv kurulması için yeterli bütçe ayrılması gerektiği ifade edilmiştir. 2020, 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından geliştirilen ÜBYS kapsamında yapılan protokolleri sıralamış olup ÜBYS'yi birçok yükseköğretim kurumunun kullandığı görülmüştür.
Marmara Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde; sahip olduğu toplam arşiv sayısı ve alanların bilgisine ve Yazı İşleri ve Arşiv Şube Müdürlüğü biriminin bulunduğu bilgisine yer vermiştir. 2019 yılında Kurum Sürekli Eğitim Merkezinde "Elektronik Belge-Arşiv Yönetimi" eğitimi düzenlenmiştir. 2020, 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde ISO 27001 BGYS sertifikasının bulunduğu bilgisine ve TS 13298 standardında EBYS yazılımının bulunduğu bilgisine yer verilmiştir. 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde Üniversite Senatosunun 28.07.2015 tarih ve /337-3-c sayılı kararı ile Marmara Üniversitesi Kurumsal Belge Yönetim Yönergesi'nin yayınlandığı ve kurum matbu evraklarının muhafaza edildiği birim arşivlerinin mevcut olduğu bilgisine yer verilmiştir. 2022 yılında Yazı İşleri ve Arşiv Şube Müdürlüğü İç Denetim birimi tarafından denetime tabi tutulmuştur. KİDGR'lere bakıldığında; 2022 yılı raporuna göre Yazı İşleri ve Arşiv Şube Müdürlüğünün İç Denetim birimi tarafından "İç Kontrol İşlemleri Süreci" noktasında sistem ve uygunluk denetimine tabi tutulduğu görülmüştür (İDKK, 2023, s. 80).
Ankara Üniversitesi	Dört yıla ait İFR'lerinde; sahip olduğu toplam arşiv sayısı ve alanların, Kurum Merkezi ve Arşiv Şube Müdürlüğü birimi ile Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi (BEYAS) Koordinatörlüğü biriminin bulunduğu ve e-arşiv ve dijitalleştirme çalışmalarının yapıldığı bilgisine yer vermiştir. 2019 yılı içinde "Endüstri 4.0 Sürecinde Bilgi Yönetimi ve Bilgi Güvenliği: eBelge-eArşiv-eDevlet-Bulut Bilişim-Büyük Veri-Yapay Zekâ" sempozyumu düzenlenmiş ve Ankara Üniversitesi Yayın Komisyonunca "Bilgi Yönetimi ve Bilgi Güvenliği: eBelge-eArşiv-eDevlet-Bulut Bilişim-Büyük Veri-Yapay Zekâ" eserinin basılı ve/veya elektronik olarak yayımlanmasına karar verilmiştir. Dört yıla ait İFR'lerinde BEYAS Koordinatörlüğünün

	Üniversite belge yönetimi ve arşiv çalışmalarını yürütmekle görevli olduğu dile getirilerek Koordinatörlüğün gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler ayrıntılı olarak sıralanmıştır. Ayrıca 2016 yılında elektronik belge ve arşiv yönetim sistemi, bilgi yönetim ve bilişim sistemi alanında hizmet vermek üzere kurulan Bilgi Yönetim Sistemleri Belgelendirme ve Bilgi Güvenliği Merkezi (BİL-BEM) dört yıla ait İFR'lerde geçmekte olup Merkezin kuruluş amaçları, çalışmaları ve faaliyetleri hakkında detaylı bilgi verilmektedir. Dört yıla ait İFR'lerde TS ISO/IEC 27001:2013 sertifikasına sahip olunduğu bilgisi verilmiştir. 2020, 2021 ve 2022 yılı İFR'lerinde BEYAS Koordinatörlüğünde görevli personelin; hangi hizmet sınıfında yer aldığı, toplam personel sayısı ve cinsiyetleri hakkında bilgi verilmiştir. 09.06.2021 tarihinde Türk Arşivciler Derneği ile arşivcilik mesleği mensuplarına yönelik "Bilim–Teknoloji ve Bilgi/Belge Yönetimi Bütünleşmesine Doğru Arşivciliğin ve Arşivcilerin Rotası" sempozyumu yapıldığı bilgisi verilmiştir. Ayrıca, 06 Ocak 2021 tarihinde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerine yönelik olarak "Dijital Çağda Bilgi ve Belge Yöneticilerinin Yetkinlikleri Etkinliği" doğrultusunda çevrim içi panel düzenlendiği bilgisi verilmiştir. 31 Ocak 2022 tarihinde Ankara Üniversitesi ile Devlet Arşivleri Başkanlığı arasında iş birliği protokolü yapılmıştır. Beşincisi düzenlenen e-BEYAS 2022 Sempozyumu "Metaverse ve Bilgi Yönetimi: e-Belge Yönetimi, e-Arşivler, NFT, Veri Merkezleri, Bilgi Güvenliği" başlığıyla 10-11 Ekim 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. BEYAS Koordinatörlüğü her yıl Ocak ayında hazırlamış olduğu faaliyet raporunu Devlet Arşivleri Başkanlığına sunmuştur. DAB'ın İFR'lerine bakıldığında; 2019 yılı İFR'sine göre 2019 yılında mevzuat çerçevesinde ayıklama çalışması yaparak Başkanlıktan uygun görüş talep eden kurum ve kuruluşlar arasında Ankara Üniversitesinin de yer aldığı görülmüştür. Ayrıca 2019 yılında Ankara Üniversitesi ile DAB arasında uygulamalı eğitim protokolü yapılmıştır (DAB, 2020, s. 50-63). 2020 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile yapılan "Eğitim Uygulaması Protokolü" kapsamında 10 lisans öğrencisi eğitim uygulamasına alınmıştır (DAB, 2021, s. 53). 2021 yılında Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde öğrenim gören 25 öğrenciye staj yaptırılmıştır (DAB, 2022, s. 54). DAB ile Ankara Üniversitesi arasında, 31 Ocak 2022 tarihinde "Bilgi ve Belge Yönetimi" alanında kurumsal iş birliği protokolü imzalanmış, Başkanlık ile Ankara Üniversitesi arasında gerçekleştirilen "Eğitim Uygulaması Protokolü" kapsamında Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde öğrenim gören 11 öğrencinin staj uygulamasına katılımı sağlanmıştır (DAB, 2023, s. 43).

Ek-2. Kurum İç Değerlendirme Raporlarında Daha Detaylı Bilgilere Yer Veren veya Diğer Gruplandırmalar İçinde Yer Alamayan Vakıf Yükseköğretim Kurumları

Üniversite	**Açıklama**
Antalya Bilim Üniversitesi	2019 yılı raporunda Yazı İşleri ve Arşiv Müdürlüğü biriminin bulunduğu ve ISO 27001 BGYS standardının ve ISO 13298 EBYS standardının kurulmasının hedeflendiği bilgisini paylaşmıştır. 2020 yılı raporunda ISO 27001 BGYS için hazırlık çalışmalarının devam ettiği ve 2018 yılında ISO 13298 EBYS standardının kullanımına geçildiği bilgisini paylaşmıştır. 2021 ve 2022 yılı raporlarında ise herhangi bir bilgi paylaşmamıştır.
Atılım Üniversitesi	Dört yıla ait raporlarında Arşiv ve Belge Yönetimi Koordinatörlüğü biriminin bulunduğu bilgisini paylaşmış, birim ve kullanılan EBYS hakkında bilgi vermiştir. 2019 yılı raporunda ISO 27001 BGYS sertifikasyonuna yönelik çalışmaların yürütüldüğü bilgisi paylaşırken 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ise ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olduğu bilgisini paylaşmıştır. Ayrıca 2019 ve 2020 yılı raporlarında ise bu yıllara ait Arşiv Hizmetleri Faaliyet Raporu'nun hazırlandığı bilgisini paylaşmıştır. Atılım Üniversitesi DAB'ın 2019 yılı İFR'sinde yer almaktadır. Buna göre 2019 yılı içinde DAB'a arşiv belgesi intikal ettiren kurumlar arasında yer almaktadır (DAB, 2020, s. 49).
Bahçeşehir Üniversitesi	2019 yılı raporunda arşiv biriminin bulunduğu bilgisini paylaşırken 2020 yılı raporunda ise herhangi bir bilgi paylaşmamıştır. 2021 ve 2022 yılı raporlarında ise, EBYS üzerinde e-arşiv projesinin yürütülmekte olduğu ve bu proje kapsamında tüm fiziksel arşivin elektronik ortama taşınarak kolay erişilebilir hale gelmesinin planlandığı bilgisi paylaşılmıştır.
Başkent Üniversitesi	2019 ve 2020 yılı raporlarında kurumsal hafızanın korunması ve izlenmesi için EBYS'nin kullanıldığı ve EBYS öncesindeki belgelerin da dijital ortamda arşivlenmesi için çalışmaların yapıldığı bilgisini paylaşmıştır. 2021 yılı raporunda herhangi bir bilgi verilmemiştir. Kurum 2022 yılı raporunda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı, etkili arşiv ve dokümantasyon uygulamalarına yönelik Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi'nde iyileştirme çalışmalarının başlatıldığı, 2022 yılında kurum arşiv sorumlusunun belirlendiği ve BGYS hakkında temel ve iç tetkik eğitimi verildiği bilgisini paylaşmıştır.

Çağ Üniversitesi	2019, 2021 ve 2022 yılı raporlarında herhangi bir bilgi paylaşmamıştır. 2020 yılı raporunda ise, sistematik ve kapsamlı nitelikte bir arşiv mekanizması oluşturulması çalışmalarının devam ettiği, personele "Arşivcilik ve Dosyalama" konularında DAB personeli tarafından eğitim verildiği, işlemlerin ve süreçlerin sistematik olarak kayıt altına alınması ve arşiv sistemiyle ilgili çalışmalar yapıldığı, son olarak kurum genelinde ve birimler özelinde arşivleme faaliyetlerinin yeterli olmadığı ifade edilmiştir.
Çankaya Üniversitesi	2019, 2020 ve 2021 yılı raporlarında herhangi bir bilgi paylaşmamıştır. 2022 yılı raporunda ise, Belge ve Arşiv Yönetimi biriminin bulunduğu ve ilgili birimin arşiv faaliyetlerini yürüttüğü, kurum arşivini oluşturmak amacıyla 2020 yılında başlayan arşiv çalışmaları kapsamında öncelikle fiziksel arşiv için mekân oluşturulduğu, gerekli donanımın sağlandığı ve kurum içi örgütlenmenin tamamlandığı, belge ve arşiv işlemlerinin Dijital Arşiv Yönetim Sistemi (DAYSİS) üzerinden yürütüldüğü, 2020 yılına kadar oluşan idari ve akademik kararların dijitalleştirme işleminin tamamlandığı ve erişime açıldığı, DAB'a devredilmesi gereken karar defterinin devir işlemlerinin tamamlanarak arşivleme çalışmalarının devam ettiği ve son olarak da BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisi paylaşılmıştır.
Fenerbahçe Üniversitesi	2019 yılı raporunda herhangi bir bilgi paylaşmazken 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ise sadece kurum arşiv odasının bulunduğu bilgisini paylaşmıştır.
Haliç Üniversitesi	2019 yılı raporunda arşiv biriminde fiziki belgelerin yasal süre içerisinde uygun koşullarda saklanmasının sağlandığı ve belgelerin dijital ortamda tutulması ve arşivlenmesinin sağlandığı bilgisini paylaşmıştır. 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ise herhangi bir bilgi paylaşılmamıştır.
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	2019, 2020 ve 2021 yılı raporlarında Merkezi Evrak Arşiv Müdürlüğünün bulunduğu bilgisini paylaşmıştır. 2022 yılı raporunda ise; belge yönetiminin Merkezi Evrak Arşiv Müdürlüğü tarafından yürütüldüğü, Senato, Yönetim Kurulu ve Fakülte Kurulu kararlarının DAB'a devir işlemlerinin ve söz konusu evrakların tasarlanan programa kaydının devam etmekte olduğu bilgisi paylaşılmıştır. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi DAB'ın 2019 yılı İFR'sinde yer almaktadır. Buna göre; kurum 2019 yılında mevzuat çerçevesinde ayıklama çalışması yaparak DAB'tan uygun görüş talep eden kurum ve kuruluşlar arasında yer almaktadır (DAB, 2020, s. 50).
İstanbul Arel Üniversitesi	Dört yıla ait raporlarında ISO 27001:2013 BGYS sertifikasına sahip olduğu bilgisini paylaşmıştır. 2020 yılı raporunda evrakın standart dosya planına uygun olarak arşivlendiği ve Arşiv Sorumlusu'nun görev tanımının yapıldığı bilgisi paylaşılırken, 2021 yılı raporunda birim ve kurum bazında arşiv sisteminin iyileştirilmesi kapsamında Belge Yönetim Sistemi ve Arşiv Hizmetleri Müdürlüğünün 1 Temmuz 2021 tarihli karar ile kurulduğu bilgisini paylaşmıştır. 2022 yılı raporunda Elektronik Belge Yönetimi ve Arşiv Hizmetleri biriminin oluşturulduğu, Belge Yönetim Sistemi ve Arşiv Hizmetleri Müdürlüğü tarafından EBYS kullanıcı temel eğitimi verildiği bilgisi paylaşılmıştır.
İstanbul Beykent Üniversitesi	Dört yıla ait raporlarında EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı bilgisini paylaşmıştır. 2019 yılı raporunda toplam arşiv alanı ve 26 personelin katılımı ile "Kurum Arşiv Kılavuzu Eğitimi" verildiği bilgisi paylaşılmıştır. 2020 yılı raporunda 77 personelin katılımı ile "Kurum Arşiv Kılavuzu Eğitimi" verildiği bilgisi paylaşılmıştır.
İstanbul Gelişim Üniversitesi	2019 yılı raporunda arşiv odası bulunduğu ve üretilen tüm dijital ve basılı (hard copy) materyalin, öğrenci dosyalarının vb. arşivlendiği bilgisini paylaşmıştır. 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisi paylaşılmıştır.
İstanbul Kent Üniversitesi	2019 yılı raporunda herhangi bir bilgi paylaşmazken 2020 yılı raporunda arşiv odası bulunduğu bilgisini ve üretilen tüm dijital ve basılı materyallerinin, öğrenci dosyalarının vb. arşivlendiği bilgisini paylaşmıştır. 2021 yılı raporunda toplanan tüm verilerin ISO 27001:2013 BGYS standardına uygun olarak saklandığı, 2022 yılı raporunda ise belgelerin EBYS üzerinde arşivlendiğinden ve Yazı İşleri ve Arşiv Müdürlüğünün varlığından bahsedilmektedir.
İstanbul Medipol Üniversitesi	2019 yılı raporunda EBYS üzerinden arşivleme yapıldığından bahsedilirken, 2021 yılı raporunda Arşiv Hizmetleri Ofisinin varlığından bahsedilmektedir. 2022 yılı raporunda ise EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı ve ISO 27001 BGYS belgelendirme çalışmalarına başlandığı bilgisi paylaşılmıştır.
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	2019 ve 2020 yılı raporlarında EBYS üzerinden arşivleme işleminin yapıldığı, kurumsal hafızayı korumak için tüm arşivlerin hem ilgili birim/bölümlerde hem de ana merkezde (Rektörlük/Genel Sekreterlik) elektronik ve fiziksel ortamlarda güvenli bir şekilde saklandığı ve ISO 27001 BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisini paylaşmıştır. Kurum 2021 yılı raporunda herhangi bir bilgi paylaşmazken 2022 yılı raporunda ISO/IEC 27001 BGYS sertifikasyonuna sahip olunduğu bilgisini vermiştir.

İstanbul Rumeli Üniversitesi	2019 yılı raporunda ISO 27001 BGYS'ne geçiş sürecinin devam ettiği bilgisini paylaşırken, 2020 ve 2021 yılı raporlarında Üniversitenin Arşiv Yönergesi'nden, 2022 yılı raporunda ise EBYS üzerinden arşivlemeden bahsetmektedir.
İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi	2020 yılı raporunda; yazışma ve arşivleme sistemini güvence altına almak maksadıyla EBYS kurulumunun tamamlanarak devreye alındığını ve yine bu husus ile ilgili Üniversite Arşiv Yönergesi'nin kabul edilerek süreç ile ilgili esasların belirlendiğini ifade etmiştir. 2019, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ise herhangi bir bilgi paylaşılmamıştır.
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	2019 yılı raporunda herhangi bir bilgi paylaşmazken, 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı bilgisini paylaşmıştır. Ayrıca 2022 yılı raporuna Üniversite Arşiv Yönergesi eklenmiştir.
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	Dört yıla ait raporlarında EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı bilgisini vermektedir. 2019 ve 2020 yılı raporlarında arşiv sisteminin iyileştirilmesi ve çeşitlendirilmesinin hedeflendiği bilgisi paylaşılırken, ayrıca 2019 yılı raporunda ISO 27001 BGYS'nin uygulanması için başlatılan çalışmaların devam ettiği dile getirilmiştir. 2022 yılı raporunda; personele; "EBYS" ve "Belge ve Arşiv Yönetimi" eğitimleri verildiği ayrıca eğitim almak üzere kurum dışına da personel gönderildiği bilgisi paylaşılmıştır.
İzmir Tınaztepe Üniversitesi	2019 ve 2020 yılı raporlarında herhangi bir bilgi paylaşmamıştır. 2021 yılı raporunda Arşiv, Ayıklama ve İmha Komisyonu bulunduğu bilgisi verilmiştir. 2022 yılı raporunda ISO/IEC 27001 BGYS çalışmalarına başlandığı ve devam edildiği bilgisi paylaşılmıştır.
Kadir Has Üniversitesi	2019 yılı raporunda Arşiv Komisyonu bulunduğu ve bu komisyonun evrak düzen ve takip sürecini yürütmekle görevli olduğu bilgisini paylaşmıştır. Ayrıca Bilgi Merkezi içindeki dijital arşiv çalışmalarının düzenlenmesi için Dijital Arşiv görevlisi istihdam edildiği bilgisi verilmiştir. 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ise herhangi bir bilgi paylaşılmamıştır.
Koç Üniversitesi	2019 ve 2020 yılı raporlarında herhangi bir bilgi paylaşmamıştır. 2021 ve 2022 yılı raporlarında; arşiv odası olduğu, dijital arşivde standart dosya planlama alanlarının kategorize edilerek daha etkin belge yönetimi yapılabilmesi için çalışmaların devam ettiği bilgisi paylaşılmıştır. Ayrıca 2021 yılı raporunda kurum genelinde arşiv kullanımı konusunda eğitimlerin düzenli olarak verildiği, standart dosya planı kullanımı, tasnif çalışmaları, arşiv yönetimi üzerine süreç iyileştirmesinin devam ettiği bilgisi paylaşılırken 2022 yılı raporunda ise arşiv çalışmaları kapsamında öncelikli olarak birimlere arşiv süreçleri hakkında eğitimler verildiği, her birimden birim arşiv sorumlusu belirlenmesi istenerek süreçlerin birim arşiv sorumlularıyla koordineli olarak yürütüldüğü ve son olarak da ISO 27001 BGYS belgesi alındığı bilgisi paylaşılmıştır.
Lokman Hekim Üniversitesi	2019, 2020 ve 2021 yılı raporlarında herhangi bir bilgi paylaşmamıştır. 2022 yılı raporunda; e-arşiv sistemi uygulamasına geçildiği, akademik birimler tarafından yapılan sınavlara ilişkin sınav evraklarının da Yükseköğretim Kurulu Arşiv Yönetmeliğine uygun olarak merkezi arşiv biriminde her bir akademik birim için ayrı ayrı olarak muhafaza edildiği, akademik ve idari birimler tarafından düzenlenmiş olan fiziki evrakın ve dosyaların da Yükseköğretim Kurulu Arşiv Yönetmeliğine uygun olarak 5 yıl süre ile kendi bünyelerinde oluşturdukları birim arşivlerinde, sonrasında ise Merkezi Arşivde muhafaza edilmeye başlandığı bilgisi paylaşılmıştır.
Maltepe Üniversitesi	2019 ve 2020 yılı raporlarında Arşiv İmha ve Ayrıştırma Komisyonu bulunduğu bilgisini paylaşmıştır. 2020, 2021 ve 2022 yılı raporlarında ise ISO/IEC 27001:2013 BGYS sertifikasına sahip olduğu bilgisini paylaşmıştır.
Piri Reis Üniversitesi	2019 yılı raporu bulunmamaktadır. Kurum 2020 yılı raporunda; Yazı ve Arşiv Hizmetleri Ofisinin 2020 yılında Yazı İşleri ve Belge Yönetimi Müdürlüğü ismi ve görev tanımıyla yeniden yapılandırıldığı, Müdürlüğün kurumsal hafızanın oluşturulması, kurum içi ve kurum dışı yazışmaların arşivlenmesi gibi birtakım önemli görevleri yerine getirdiği ve son olarak da ISO 27001 BGYS'ni kurma çalışmalarının başlatıldığı bilgisini paylaşmıştır. Kurum 2021 ve 2022 yılı raporlarında ISO 27001 BGYS uyum sürecine ait uygulamalar ve kurulum sürecinin devam ettiği bilgisini paylaşmıştır.
SANKO Üniversitesi	2019 ve 2020 yılı raporlarında herhangi bir bilgi paylaşmamıştır. 2021 yılı raporunda ISO/IEC 27001 BGYS için çalışmalara başlandığı ifade edilirken 2022 yılı raporunda ise ISO/IEC 27001:2013 BGYS sertifikasının alındığı bilgisi paylaşılmıştır. Ayrıca kurum 2022 yılı raporunda Arşiv ve Yazı İşleri Müdürlüğünün bulunduğu bilgisini paylaşmıştır.
TED Üniversitesi	2019 yılı raporunda herhangi bir bilgi paylaşmamıştır. 2020 ve 2021 yılı raporlarında; akademik ve idari birimlere birim arşiv mekânı, Üniversite adına ise kurum arşiv mekânı hazırlandığı ve bu mekânların hazırlanmasında "TSE Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi" standardının göz önünde bulundurulduğu ve ISO/IEC 27001:2017 BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisini paylaşmıştır. 2022 yılı raporunda ise; akademik ve idari birimlere birim arşiv mekânı, Üniversite

	adına kurum arşiv mekânı hazırlandığı ve bu mekânların hazırlanmasında "TSE Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi" standardının göz önünde bulundurulduğu, 2022 yılı içerisinde "YÖK Saklama Süreli Standart Dosya Planına" uygun olarak saklama süresi tamamlanan evraklar içerisinde ayrıştırma işlemlerine başlandığı ancak henüz imha sürecine geçilmediği, imha süreci öncesinde gerçekleştirilmesi gereken tüm işlemlerin tamamlanmasının ardından imha edilecek evrakların görevlendirilecek komisyon tarafından imha işlemlerine tabi tutulacağını ve ISO/IEC 27001:2017 BGYS sertifikasına sahip olunduğu bilgisini paylaşmıştır.
Türk Hava Kurumu Üniversitesi	2019, 2020 ve 2021 yılı raporlarında EBYS üzerinden arşivleme yapıldığı bilgisini paylaşmıştır. Ayrıca 2019 yılı raporunda Arşiv Yönergesi zikredilmiş ve TS ISO/IEC 27001 BGYS kurulum çalışmalarının sürdürüldüğü ifade edilmiştir. 2022 yılı raporunda ise herhangi bir bilgi paylaşılmamıştır.
Yaşar Üniversitesi	2019 yılı raporunda ISO 27001:2013 BGYS belgesine sahip olunduğu bilgisini vermiştir. 2020 yılı raporunda; Dijitalleştirme Komisyonunun kurulduğunu, Komisyonun Dijitalleştirme Usul ve Esaslarına uygun olarak, dijital ortama aktarılacak belgelerin niteliğini, saklama planında belirtilen saklama süresini, kullanım amacını ve kullanım sıklığına göre değerlendirerek gerekli alt yapı desteğiyle dijital ortama aktarılmasını sağlamak amacıyla görevini yürütmekte olduğunu ve ISO 27001:2013 BGYS belgesine sahip olunduğu bilgisini vermiştir. 2021 yılı ve 2022 yılı raporlarında; "ISO 27001 Bilgi Güvenliği Farkındalık Eğitimi" başlıklı oryantasyon eğitimi düzenlendiği ve ISO 27001:2013 BGYS belgesine sahip olunduğu bilgisi paylaşılmıştır.
Yüksek İhtisas Üniversitesi	Dört yıla ait raporlarında ISO 27001:2013 BGYS belgesine sahip olduklarına dair bilgi vermiştir. Ayrıca 2020 yılı raporunda idari ve akademik personele yönelik hizmet içi eğitim olarak "EBYS", "Dijital Arşiv Yönetim Sistemi" kullanımı gibi birçok eğitim düzenlendiği bilgisi de paylaşılmıştır.